

HRVATSKI VOJNIK

BROJ | 705

29. OŽUJKA 2024.

CIJENA 1,33 €

SPECIJALNE
SNAGE
JAMCI
SIGURNOSTI
NA MORU

NOVE
TEHNOLOGIJE
DRONOVIMA
NA MRZLOM POLJU

MEĐURESORNA
SURADNJA
NA ISTOJ VALNOJ
DULJINI

HKoV
PRAVI TIM
MOŽE SVE

RAFALEI USKORO U HRVATSKOJ

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA
0 1 3 2 4

9 7713301500003

Foto: Tomislav BRANDT

www.hrvatski-vojnik.hr**RAFALEI USKORO U HRVATSKOJ**

Dugoočekivan trenutak dolaska šest novih borbenih aviona u Hrvatsku sve je bliži. Kako prolaze zadnje pripreme za taj svečani trenutak uvjerili smo se tijekom posjeta našim pripadnicima koji se nalaze na obuci u Središtu za obuku (CTC – Conversion Training Center) tvrtke Dassault Aviation (DA) u Bordeauxu

[STR. 4]

NAKLADNIK: MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA**Glavni urednik:** Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr) // **Zamjenica glavnog urednika:** Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)**Urednici i novinari:** Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Ivan Šurbek, Tomislav Vidaković (tomislav.vidakovic@mohr.hr), Janja Marijanović Šaravanja (janja.marijanovic@mohr.hr)**Lektura / Korektura:** Gordana Jetavić (gjetavic50@gmail.com), Andrea Pavljić // **Fotograf:** Tomislav Brandt (tomislav.brandt@mohr.hr)**Grafička redakcija:** Zvonimir Frank (urednik), (zfrank@mohr.hr), Ante Perković // **Marketing:** Mila Badrić Gelo (mbadric@mohr.hr), tel: 3784-243; fax: 3784-322**Tisk:** Kerschoffset d.o.o., Ježdovečka 112, 10250 Zagreb // **Adresa uredništva:** Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10000 Zagreb, e-mail: hvojnik@mohr.hr**Odobrava:** Ivana Valenčić Mikišić, voditeljica Samostalne službe za odnose s javnošću i izdavaštvo

Poštovane pripadnice i pripadnici Hrvatske vojske, poštovani djelatnici Ministarstva obrane Republike Hrvatske, poštovane građanke i građani, dragi naši sunarodnjaci izvan domovine,

vama i vašim obiteljima od srca želim sretan i blagoslovjen Uskrs!

Izusovo uskrsnuće, kao simbol radosti življenja i suočavanja, šalje snažnu poruku nade svima onima koji podnose velike duhovne i tjelesne patnje, posebno onima koji se suočavaju s posljedicama oružanih sukoba diljem svijeta.

Uskrs nas potiče da gradimo budućnost temeljenu na međusobnom razumijevanju, miru i sigurnosti; da ustrajemo u stvaranju boljeg društva – da stvaramo prosperitetniju i snažniju Hrvatsku.

Naše misli i molitve posebno usmjeravamo prema hrvatskim braniteljima, prema onima koji su nesobično i odlučno položili život za slobodu i mir našeg naroda.

S pouzdanjem u Boga ustrajat ćemo u svladavanju svih izazova.

Sa željom da Uskrs proslavite u miru i blagostanju, želim vam da vas punina i smisao uskrsnih blagdana nikad ne napusti: neka vam je sretan i radošću ispunjen Uskrs!

Potpričnjak Vlade Republike Hrvatske
i ministar obrane
Ivan Anušić

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA).
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2024.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

SADRŽAJ

14	SPECIJALNE SNAGE
Jačaci sigurnosti na moru
18	NOVE TEHNOLOGIJE
Dronovi na Mrzlot polju
22	MEĐURESORNA SURADNJA
Na istoj valnoj duljini
26	HRVATSKA KOPNENA VOJSKA
Pravi tim može sve
30	HKoV
Baština nepobjedivih
32	MEĐUNARODNA SURADNJA
Suvremena sposobnost NATO-a i Hrvatske vojske
34	HRZ
Atraktivan letački program HRZ-a iznad Pule
36	MORH
General-pukovnik Siniša Jurković novi glavni inspektor obrane
38	STRELJAČKO NAORUŽANJE
Vojničke puške MARS
48	PODLISTAK
Razvoj protuoklopnih vođenih sustava (X. dio): Stare-nove opcije
54	GODINA SPORTA
Povijest Olimpijskih igara (IV. dio): Povratak Igru
56	PRIČE O DOMOVINSKOM RATU
<i>Stara lipa</i>
60	RAZGOVOR
Matej GABRILO, ravnatelj Muzeja Domovinskog rata u Splitu i Tomislav ŠULJ, arhivist HMDCDR-a
66	TRENUTAK SJEĆANJA
Spomenik nastao na žrtvi branitelja

HRZ

RAFALE I USKOR

Dugoočekivan trenutak dolaska šest novih borbenih aviona u Hrvatsku sve je bliži. Kako prolaze zadnje pripreme za taj svečani trenutak uvjerili smo se tijekom posjeta našim pripadnicima koji se nalaze na obuci u Središtu za obuku (CTC – Conversion Training Center) tvrtke Dassault Aviation (DA) u Bordeauxu

Tekst: Željko Stipanović / Foto: Tomislav Brandt

O HRVATSKOJ

HRZ

**Impresivno je bilo vidjeti
hrvatske Rafalee kojima
upravljaju hrvatski piloti**

Vauuuuuu. Bila je to prva, spontana reakcija naše novinarske ekipe kad je ugledala naših šest Rafalea u hangaru središta za obuku u okviru tvrtke Dassault Aviation (DA) tijekom posjeta našim pripadnicima koji se ondje nalaze na obuci. Avion na prvi pogled izgleda močno, moderno i potpuno drugačije od onog što smo prije imali prigodu vidjeti. Hrvatske oznake na njemu daju mu posebnu notu koja u vama trenutačno izaziva sreću i ponos koju ne možete sakriti. I ne želite. Brzopotezno smo krenuli u njihov obilazak upijajući svaki detalj na njima, a što smo ga više ogledavali, onaj prvi dojam postajao je sve jači i konkretniji. Istodobno je glavom prolazila ista misao - samo još da dođu u domovinu.

Naš posjet planirali smo i dogovarali s brigadirom Davorom Turkovićem, koji je ovde u ulozi projektnog menadžera i koji nam je cijelo vrijeme bio u pratični i zapravo pomogao da napravimo sve ono što smo u sebi potajno priježkivali. Premda smo u jednom trenutku pomisili kako možda i nećemo ispuniti zacrtane ciljeve, jer je potrebno zadovoljiti uvjete mnogih strana, od same tvrtke, ali i aerodroma u Bordeauxu s kojim tvrtka Dassault Aviation dijeli prostor. Već pri samom dolasku u tvrtku vidi se ozbiljnost i profesionalnost njihovih djelatnika koji nas dočekuju na ulazu te pomažu u rješavanju sigurnosnih protokola. Sigurnost je na visokoj razini, a kako i ne bi kad se ovde nalaze najsvremeniji borbeni avioni koji tu dolaze na završno sklapanje i probne letove. Predstavnicima tvrtke izložili smo naše želje i planove te smo odmah vidjeli njihovu otvorenost i razumijevanje novinarske struke koje su pokušali uklopiti u svoje sigurnosne protokole kako bi obje strane bile zadovoljne. Na kraju je tako i bilo.

NEPREKIDAN RAD

Nakon uvodnih sastanaka i dogovora počinjemo realizirati naše planove i zadaće, a ono što vam nakon aviona upada u oči jest neprekidan rad naših tehničara koji s francuskim instruktorima gotovo nečujno nešto rade na svakom od aviona. Hangar gdje su avioni smješteni iznimno je uredan i čist prostor, ne možete vjerovati da se takva sredstva nalaze u takvim uvjetima. Fascinirani smo brzinom i lakoćom kojom su naši tehničari sveladali iznimno zahtjevnu i složenu obuku. Oni su mahom mladi ljudi, kad ih vidite

pomislite da su tek izišli iz škole i to je iznimno mudro ulaganje u budućnost jer će oni još dugo biti nositelji obuke novim naraštajima tehničara koji će dolaziti na obuku. Jednog od njih, koji je kao stipendist Zrakoplovno-tehničke škole "Rudolf Perešin" već pet godina pripadnik HRZ-a, na kratko prekidamo u zadaćama i pitamo za dojmove. "Radio sam kao tehničar na MiG-u 21 gotovo četiri godine i nakon toga došao sam ovdje. Obučavam se za tehničara koji radi na sustavu naoružanja na avionu i mijenjanju konfiguracija za određenu vrstu misija koju bi piloti ovog aviona mogli imati". U Francuskoj je proveo šest mjeseci, a obuku je započeo teorijskim dijelom koji je trajao dva mjeseca. Nakon položenih ispita počeo je s praktičnom obukom na avionima (*on job training*). Ističe kako su s veseljem započeli pripremati avione za prelet u Hrvatsku, ali i naglašava razliku u održavanju MiG-ova i Rafalea. "Razlika na održavanju MiG-a i Rafalea podijelila je mišljenja. Neke su stvari teže, a neke lakše i jednostavnije jer novi avion ima više elektronike pa je održavanje uglavnom preko računala i postoji dosta programa kojima se koristimo, ali sam manualni način rada puno je jednostavniji jer je avion tako složen da ga tehničarima bude lakše održavati". Ne skriva ni riječi pohvala za mentore za koje kaže da su "jako pristupačni i susretljivi, puni razumijevanja i golemog znanja i pravi je užitak s njima raditi i već sad vidim koliko smo puno novih stvari od njih naučili". Na njega se nadovezuje jedna od dvije naše pripadnice koje smo imali prigode ovde vidjeti. U vojski je tri godine i radila je također na održavanju MiG-ova: "Ovdje sam od rujna prošle godine i nakon uspješno sveladanog teorijskog dijela počeli smo s praktičnom obukom. Već prije upisa srednje škole za zrakoplovnog tehničara znala sam što želim i danas sam sretna. Ovaj mi se avion čini puno lakšim za održavanje nego MiG zato što je sve pristupačnije, dostupnije, dosta se koristi računalo dok je kod MiG-a naglasak bio na mehaničkim radovima. Premda je jednostavnije za održavanje, s druge je strane i komplikiranije jer ima puno elektronike, a nama je sve to novo i nepoznato jer se prije nismo s tim susretali."

O KAKVOM SE ZAPRAVO AVIONU RADI?

Avion Rafale F3-R francuskog proizvođača Dassault Aviation, dvomotorni je višenamjenski borbeni avion 4.5+ generacije opremljen naprednim napadno-navigacijskim sustavima, elektroničkim radarem novije generacije RBE2 uz visoku integraciju senzora i sustava samozaštite, kao i mogućnošću korištenja širokog spektra naoružanja zrak-zrak i zrak-površina što ga čini jednim od najboljih borbenih aviona današnjice. Operativno-tehničko održavanje aviona Rafale i komponenti provodi se kroz model održavanja prema stanju aviona (*On Condition Maintenance*). Radi se o modelu održavanja aviona, motora i komponenti prema fleksibilnoj dinamici povremenih pregleda s progresivnim pristupom i minimalnim potrebama za ljudstvom i opremom. Avion je opremljen sustavom za prikupljanje i analizu podataka koji prikuplja i obrađuje sve parametre eksploracije aviona (indeks umora materijala, inercijske parametre, informacije o greškama, podatke o motoru te kvarovima aviona i motora). Sustav pruža mogućnost detaljne analize podataka i omogućava analiziranje zabilježenih dogadaja, kvarova, statistika i trendova. Ima mogućnost

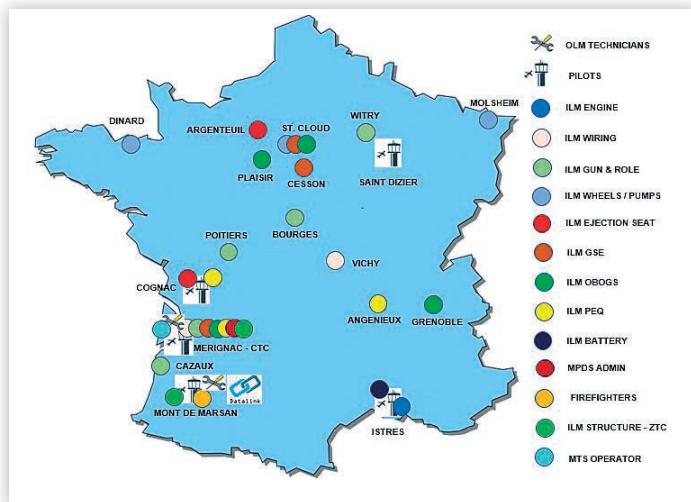
Svakodnevnom obukom hrvatski piloti postaju sve obučeniji i spremniji za letenje na ovom modernom avionu

Potrebna duljina polijetanja aviona Rafale ovisi o poletnoj masi odnosno konfiguraciji aviona i kreće se oko 600 m

jednostavnog unosa i naknadnog ažuriranja softvera i njegovih sustava. Opremljen je digitalnim sustavom kontrole upravljanja (*Fly-by-Wire*) s tri neovisna kanala redundancije, pomoćnim udvojenim analognim sustavom, kao i sustavima koji omogućuju automatsko održavanje zadanih parametara (visina, kurs, brzina, postavke snage motora). U svrhu povećanja sigurnosti letenja te zaštite pilota i aviona, ugrađeni su sustav za ograničavanje napadnog kuta i opterećenja kao i sustav za vađenje iz nepravilnih položaja tijekom leta. Za kočenje i zaustavljanje na zemlji koristi dva potpuno neovisna kanala koja mogu funkcionišati paralelno ili zasebno u slučaju отказa jednog od njih, a za izvanredne situacije ima pomoćni neovisni sustav za kočenje

HRZ

Naši piloti i tehničari tijekom boravka u Francuskoj bili su u brojnim gradovima na obuci ovisno o njihovoj specijalnosti

"Ono što je iznimno važno i što je danas neizostavan dio obuke borbenih pilota je simulator. Simulator za Rafale, koji smo mi u sklopu ovog ugovora nabavili, takvih je tehnoloških mogućnosti i takve kvalitete da može simulirati apsolutno sve elemente leta i uporabu svojeg integriranog naoružanja da se let na simulatoru smatra ravnopravnim letom na avionu. Jedino što taj let na simulatoru nema u odnosu na let na avionu psihološki je moment u pilotovoj podsvijesti da on uvijek zna da je u simulatoru, a ne stvarnom avionu. Zbog toga se sva obuka ne može provesti na simulatoru, ali za razliku od onog kako smo se prije školovali, sada jedan dio obuke, koji je bio jako skup i opasan za provedbu, a odnosi se ponajprije na uvježbavanje izvanrednih procedura na avionu i uvježbavanje upotrebe naoružanja, provodimo na simulatoru. Za naše zrakoplovstvo to je revolucionaran korak u obuci pilota. Jednako vrijedi i za tehničare. U sklopu ovog ugovora i u sklopu procesa obuke tehničara bilo bi nemoguće u tako kratkom roku svladati tako komplikiran avion da ne postoje učila, digitalni alati uz pomoć kojih ti tehničari mogu vrlo brzo modernim pristupom usvajati znanja o avionu. Njihova teorijska obuka nije se sastojala od čitanja iz knjiga ili gledanja slika nego od vrlo preciznog vođenja procesa obuke uz pomoć vrlo modernih alata za obučavanja. Njih je to dovelo do toga da kad dođu u fazu stvarnog rada na avionu (*on job training*), a to je ono što trenutačno rade, imaju potpuno samopuzdanje i široko znanje o onom što rade. Ono što je vrlo povoljno kod takvog načina obučavanja i korištenja dokumentacije jest da oni u svakom trenuku pored aviona imaju velike zaslone i u svakom trenutku na njemu mogu podići ili dio dokumentacije ili dio obučnih materijala i da praktički u realnom vremenu ono što se događa na zaslonu, mogu raditi na avionu. To je također kvantni skok u odnosu na to kako je održavanje bilo ranije," ističe brigadir Turković.

Tehničari se tijekom teorijskog dijela obuke upoznaju sa svim detaljima na avionu

Potpredsjednik Vlade i ministar obrane RH Ivan Anušić

Dolaskom prvih šest Rafalea, a do sredine 2025. godine svih 12 – zračni integritet i sigurnost zračnog prostora Hrvatske bit će na najvišoj razini. Hrvatska borbena eskadrila, vojni piloti obučeni za upravljanje ovim vrhunskim, moćnim letjelicama jamstvo su sigurnosti Hrvatske u ovim izazovnim vremenima. Proces nabave borbenih aviona započeo je još 2019. godine, sad smo dočekali i taj trenutak kad će oni, u travnju, stići u Hrvatsku. Mir se u Europi više ne podrazumijeva, ratna žarišta – od ruske agresije na Ukrajinu, sukoba na Bliskom istoku – modernizaciju Hrvatske vojske čine još važnijom. Od 2016. do danas proračun MORH-a povećan je za 122 posto, Hrvatska osim Rafalea, dobiva i još osam Black Hawkova, tu je i nabava Bradleyja, Patrija... Dakle, kontinuirano se ulaze u opremanje Oružanih snaga. Činimo sve kako bi Hrvatska vojska, a bilo je razdoblja kad joj se nije posvećivalo dovoljno pažnje, bila spremna na odvraćanje. Kad je vojska snažna, kad su vojnici zadovoljni jer se njihov standard podiže, onda imamo i sigurnu domovinu. Kao ministar obrane obećao sam da ćemo poboljšati materijalna prava pripadnicima Hrvatske vojske, to smo i učinili nedavnom odlukom Vlade i oni najniži vojni koeficijenti, vojnički i dočasnički, povećani su za 43 posto. Kako činovi rastu, povećanja su nešto manja, ali sve djelatne vojne osobe u travnju će dobiti prve povećane plaće. Nastavljamo i dalje raditi na dobrobit Hrvatske vojske kao i djelatnika Ministarstva obrane.

kao i ugrađenu kuku za zaustavljanje (koja zahtijeva dodatnu zemaljsku infrastrukturu). Vjerodost preživljavanja dodatno je unaprijedena sustavom za praćenje parametara leta, kao i sustavima za upozorenje približavanja površini i automatskom izbjegavanju sudara s površinom koji koriste radarsko praćenje terena. Izbacivo sjedalo ima "0-0" karakteristike i uporabljivo je u čitavom rasponu performansi aviona, opremljeno je kisikom za slučaj nužde i paketom opreme za preživljavanje. U svrhu smanjenja radnog opterećenja i poboljšanja situacijske svjesnosti pilota, podaci prikupljeni sa svih senzora statusa aviona te sustava i naoružanja automatski se obrađuju i objedinjuju u cilju prikaza stvarne taktičke situacije na četiri prikaznika – dva središnja (od kojih je jedan prikaznik u razini očiju pilota) i dva bočna, koji mogu imati različite funkcije prikaza, ovisno o izabranom modu. Sustav HOTAS (*Hands On Throttle-And-Stick*) omogućuje pilotu obavljanje različitih radnji bez pomicanja ruku s upravljačke palice i ručice snage. Isto tako, ostali dijelovi sučelja pilot-avion pomažu pilotu u donošenju odluke u realnom vremenu te tako povećavaju učinkovitost provedbe zadaća. Svi prikaznici i oprema u kabini kompatibilni su s opremom za letenju noću.

Potrebljana duljina polijetanja aviona Rafale ovisi o poletnoj masi odnosno konfiguraciji aviona i kreće se oko 600 m, a duljina slijetanja oko 450 m u konfiguraciji bez podvjesnog tereta. Pogonsku skupinu čine dva mlaznata motora M88-4E s dodatnim izgaranjem, maksimalnog potiska 75 KN po motoru koji mu osiguravaju najveću brzinu od 2200 km/h (1,8 Ma na velikim visinama). Zahvaljujući motorima i odličnim aerodinamičnim karakteristikama avion Rafale ima sposobnost super-krstarenja (Supercruise) koja mu omogućava dugotrajan let nadzvučnom brzinom (1,4 Ma) bez uporabe režima dodatnog izgaranja što značajno povećava dolet i istraj-

nost leta te skraćuje vrijeme leta do cilja. Motori su modularnog dizajna i načina održavanja te je njihova zamjena moguća u vrlo kratkom roku za razliku od ostalih aviona u kategoriji čije zamjene motora mogu potrajati od jedan ili dva dana. Avion Rafale može nositi vanjski koristan teret na 14 podvjesnih točaka što ga svrstava među avione s najvećim brojem vanjskih podvjesnih točaka. Ukupna nosivost korisnog vanjskog tereta je 9500 kg. Može nositi pet podvjesnih spremnika goriva i jedan je od rijetkih aviona koji ima sposobnost korištenja specijaliziranih spremnika goriva za nadopunjavanje drugih aviona gorivom u zraku (*Buddy-buddy*). Tijekom jedne misije-leta avion Rafale u mogućnosti je provesti više vrsta zadaća za što su inače potrebni različiti tipovi aviona. Najveća uzletna masa od 24 500 kg omogućuje mu da uz širok spektar naoružanja zrak-zrak i zrak-površina u kombinaciji s dodatnim vanjskim spremnicima za gorivo učinkovito provodi širok spektar borbenih zadaća u taktičkom radusu od

Na zaslonu tableta ili računaču prikazani su svi podaci o održavanju aviona ili potrebi za promjenom nekih dijelova na njemu što je iznimno tehnički skok u odnosu na dosadašnji način održavanja borbenih aviona

Avion se čini puno lakšim za održavanje nego MiG zato što je sve pristupačnije, dostupnije, dosta se koristi računalo dok je kod MiG-a naglasak bio na mehaničkim radovima. Premda je jednostavnije za održavanje, s druge je strane i komplikiranije jer ima puno elektronike, a nama je sve to novo i nepoznato jer se prije nismo s tim susretali, ističu naši tehničari

bojnik Dario Validžić, voditelj zrakoplovno-logističkog elementa potpore (ZLEP)

ZLEP je privremeni element HRZ-a zadužen za prijam materijalne imovine i logističku potporu djelatnicima na obuci. Naš je glavni posao prijam materijalne imovine i usklajivanje s tehničkim dogovorom i komercijalnim ugovorima. Nadziremo i pripremamo prijam i transport u RH, sudjelovali smo u prijmu svakog aviona koji je trebalo provjeriti te ga materijalno zadužiti. Vodimo evidenciju cijelokupne materijalne imovine koja je trenutačno ovdje u centru za preobuku. Vodimo i logističku potporu polaznicima obuke po cijeloj Francuskoj gdje se ona provodila. Nas četvorica u timu smo u CTC došli prvi, a oticićemo zadnji kad sva oprema bude zapakirana i poslana u Republiku Hrvatsku.

1800 km. Najveći dolet s vanjskim spremnicima za gorivo iznosi 3700 km.

Operativni sustav aviona Rafale u standardu F3-R ima integriran širok spektar suvremenog naoružanja koji je dokazan u stvarnim borbenim misijama (Afganistan, Irak, Libija, Sirija, Mali). Integrirano naoružanje obuhvaća ugrađeni top od 30 mm (jednosjed i dvosjed), za napade na ciljeve u zraku integrirane su rakete zrak-zrak: MICA RF i IR BVR/WVR. Za napade na ciljeve na zemlji integrirane su klasične nevođene bombe od 110, 220, 450, 900 kg, precizno vođene bombe od 110, 220, 450, 900 kg, precizno vođene bombe AASM HAMMER (Highly Agile Modular Munition Extended Range) od 125, 250, 500, 1000 kg, nevođene raketne 68 mm (višecijevni lanser), vođene protuoklopne raketne Brimstone te krstareći projektil SCALP. Za protubrodske misije integrirane su rakete AM39 Exocet. Svi načini vođenja i praćenja leta podržanih projektila dio su operativnog sustava i zaštićeni od elektromagnetskog ometanja. Sintetički sustav simuliranja i ocjenjivanja djelovanja naoružanjem također je podržan operativnim programom. Operativni program u standardu F3-R modularnog je dizajna i omogućuje buduću daljnju nadogradnju i integraciju novih oružnih i senzorskih sustava aviona. Avion je opremljen naprednim elektro-magnetskim RBE2 radarem koji simultano radi u razimima zrak-zrak i zrak-površina te konstantno prati meteorološke uvjete. Napredne mogućnosti

Naši piloti tijekom pripreme za polijetanje

radara omogućuju mu otkrivanje i istodobno praćenje velikog broja ciljeva od kojih određuje prioritetne i visokoprioritetne ciljeve s detaljnim podacima za upravljanje paljbom kod uporabe naoružanja. Režim rada zrak-površina kroz različite modove rada omogućava pretraživanje, otkrivanje, praćenje i djelovanje po pokretnim i stacionarnim ciljevima na kopnu i moru. Mogućnosti radara omogućuju mu mapiranje površine na velikoj udaljenosti i u visokoj rezoluciji u svim meteorološkim uvjetima. Snimka mapiranog terena pohranjuje se na digitalni medij u avionu i može se koristiti nakon leta. Ima sposobnost otkrivanja i praćenja sporih ciljeva na površini te poseban mod za otkrivanje i praćenje ciljeva na vodenim površinama. U cilju samozaštite, u avion je ugrađen interni sustav za elektroničko ratovanje SPECTRA (*Self-Protection Equipment to Counter Threats for Rafale Aircraft*). Sustav se sastoji od podsustava za detekciju i samozaštitu integriranih u operativni sustav aviona koji provodi identifikaciju prijetnji, aktivira odgovarajuću zaštitu (infracrveni i radarski mamci + elektroničko ometanje) i bilježi podatak o otkrivenim prijetnjama. U cilju povećanja mogućnosti preživljavanja i samozaštite avion Rafale ima minimalan radarski odraz (*Radar cross section-RCS*) vrijednosti do 1 m². Pasivno smanjenje radarskog odraza postignuto je optimizacijom geometrije trupa, napadnim bridom vrha krila i usisnika motora te korištenjem kompozitnih materijala, a potpuni učinak postiže se u kombinaciji s aktivnim sustavom za elektroničko ratovanje SPECTRA. Dio sustava za elektroničko ratovanje i baza je podataka u kojoj se nalaze podaci o elektromagnetskim prijetnjama (digitalni potpis prijetnji, cilja) kao i algoritmi za ometanje. Sustav SPECTRA u sprezi s naprednim radarem omogućuje samostalnu provedbu borbenih misija u dubini protivničkog teritorija bez nužne potpore ostalih zrakoplova tijekom borbenog djelovanja. Ovaj sustav ima sposobnost aktivnog ometanja radara protivnika i uporabom elektroničkih protumjera smanjuje vlastiti odraz i mogućnost otkrivanja te time značajno povećava mogućnost preživljavanja i vjerojatnost uništenja protivničkih ciljeva.

ISKUSTVA PILOTA

Upoznавši se s tehničkim značajkama ovog aviona iskoristili smo prigodu za razgovor i s onima koji tim moćnim sustavom upravljaju. To su naši piloti koji se ovdje nalaze u različitim etapama obuke i koji su s nama podijelili svoja iskustva letenja na ovom avionu. "Ovdje sam 12 mjeseci, a prije obuke na Rafaleima prošao sam obuku na avionu Pilatus PC 21 u bazi u Cognacu. S dvojicom kolega ondje sam bio devet mjeseci. Tijekom boravka u toj bazi stekli smo golemo iskustvo za daljnje letenje ovdje na Rafaleu. Od malih nogu maštao sam da budem pilot i letim i zato je let na Rafaleu za mene bilo ispunjenje tog dječačkog sna. Bio je to predivan osjećaj u kojem se osjećate slobodno, imać moćan stroj ispod sebe i ne mogu naći riječi kojim bih opisao taj avion". San većine onih koji žele postati pilot let je na borbenom avionu jer je to najviša stepenica u razvoju jednog pilota, a sad će svi oni koji za svoj poziv izaberu upravo pilotski, imati mogućnost letjeti u avionu o kakvom su maštali. Da se snovi ostvaruju govoru nam i naš sugovornik koji nastavlja: "To što sam bio izabran u prvoj skupini ovdje za obuku jako puno mi je značilo, bio sam sretan i ponosan što ću biti dio cijele ove priče, usudio bih se čak reći dio naše moderne povijesti i to je velika čast. Zato i osjećam veliku odgovornost da cijelu obuku završim na najbolji način i opravdam ukazano mi povjerenje. Mladim ljudima poručio bih da ne odustaju od svojih snova, da se trude i puno uče jer na taj način ništa nije neostvarivo."

Ono što je impresivno kod održavanja aviona jest da se motor može skinuti za samo pola sata, a jednako toliko vremena treba da se postavi novi

Njegov malo iskusniji kolega, jedan od onih koji će u povijesnom letu preletjeti novim avionom u Hrvatsku, ističe: "Obuka se sastojala od dva dijela. Najprije smo bili u tehničkoj učionici, a nakon toga je počela obuka na simulatoru te potom samo letenje. Letenje na Rafaleu zahtjevnije je i složenije, dok je MiG složeniji za održavanje u zraku. U šali znam reći kako se u MiG-u možeš izgubiti u prostoru, a u Rafaleu u kokpitu. Velik je to iskorak, ali na bolje se čovjek brzo navikne. Jedan sam od onih koji će s Rafaleom doletjeti u Hrvatsku i to je iznimna čast i odgovornost jer će ovi avioni u HRZ-u biti dugo vremena i nakon što ja prestanem letjeti. Zato sam ponosan i sretan. Mladim ljudima rekao bih da je pilotski poziv jedan sjajan poziv i profesija, da danas imamo sjajan avion i svi koji će na njemu letjeti jako će uživati". Govoreći o svojem iskustvu leta na Rafaleu ističe: "Kad sam prvi put sjeo u ovaj avion shvatio sam da je najzahtjevnije upravljanje sustavima jer u njemu ima jako puno podataka. Avion vam sve sam govori i doći do pravog podatka u pravo vrijeme je izazov, ali upravljanje njime je veliko zadovoljstvo i lakoća. Moj prvi samostalni let bio je kruna obuke ovdje, nešto što dugo čekaš i baš zato to dugo i pamtiš. Taj osjećaj kad si u zraku sam, bez pomoći instruktora i kad trebaš pokazati što si učio na obuci ono je što svatko od nas čeka". Da bi tijekom složene i zahtjevne obuke ovdje u Francuskoj sve funkcionalno na najbolji način jedan od ključnih ljudi je naš domaćin brigadir Davor Turković koji nam opisuje svoju ulogu projektnog menadžera. "Kako bi se osigurao neometan tijek aktivnosti i nadzor provedbe svih ugovora, na razini MORH-a oformljen je Programske tim na čijem je čelu brigadni general Davor Tretinjak, a na razini HRZ-a Projektni tim s brigadirom Damirom

Letenje na Rafaleu zahtjevnije je i složenije, dok je MiG složeniji za održavanje u zraku. U šali znam reći kako se u MiG-u možeš izgubiti u prostoru, a u Rafaleu u kokpitu, ističe jedan od naših pilota

Barišićem na čelu. Funkcija projektnog menadžera u sklopu Programskega tima za provedbu programa realizacije je da u Francuskoj koordinira sve aktivnosti u provedbi ugovora temeljem kojih je avion nabavljen. Dio aktivnosti koji je nužan za uvođenje aviona, a provodi se na lokacijama u RH, u nadležnosti je Programske i Projektnog tima. Dakle, riječ je o tehničkom dogovoru 'government to government' između Republike Hrvatske i Francuske Republike i ugovorima s tvrtkama Dassault Aviation, Safran Electronic&Defense i MBDA France. Svi ti ugovori bili su potrebni da bi se provedla nabava aviona, osposobljavanje pilotskog i tehničkog sastava te sve potporne aktivnosti koje prate preuzimanje aviona iz postrojbi Francuskog ratnog zrakoplovstva te, nakon toga, sve aktivnosti koje su potrebne do trenutka kad avione preuzima HRZ. U sklopu toga, težište je djelovanja projektnog menadžera nadzirati provodi li se isporuka roba i usluga, a posebno obučni procesi u skladu s onim kako je ugovoren u smislu dinamike i sadržaja. Moji su posao svakodnevne aktivnosti u nadzoru provedbe ugovora na lokacijama u Francuskoj".

SVE SU AKTIVNOSTI SLOŽEN PROCES

Govoreći o zahtjevnosti zadaće brigadir Turković ističe: "Proces prijma, prihvatanja i uvođenja aviona Rafale i sve prateće aktivnosti vrlo su složen proces u kojem postoje deseci radnih točki, tzv. milestones, od kojih većina uvjetuju jedna drugu. Postotak realizacije svakog ugovora prati se i mjeri na sastancima na dnevnoj razini i na polugodišnjim sastancima

HRZ

Ukupna je vrijednost Tehničkog dogovora i sva tri ugovora 999.068.493 eura, odnosno 1.152.496.307 eura s procijenjenim troškovima indeksacije cijena i PDV-om.

Od Francuske Republike nabavlja se 12 korištenih aviona Rafale F3-R (deset jednosjeda i dva dvosjeda), u istom standardu kao i avioni koji se koriste u francuskom Ratnom zrakoplovstvu. Na temelju ugovora između Republike Hrvatske i tvrtke Dassault Aviation nabavlja se simulator letenja, zemaljska i ispitna oprema, pričuvni dijelovi, potrošni materijal, obuka letačkog i tehničkog osoblja, potpora ovlaštenih predstavnika tvrtki proizvodača, transport robe i potpora u realizaciji projekta opremanja OSRH avionima Rafale.

na strateškoj razini gdje se svi dionici iz programa sastaju i prate napredak po svim točkama ugovora i rade određene korekcije. Za ovako velik program sasvim je normalno i očekivano da se rade sitne korekcije kako bi se svi taktički problemi i izazovi mogli rješavati i da bi se svi *milestoni* dogodili u točno planirano vrijeme i sve provelo na planiran način. Za sada je sve išlo kako treba i u potpunosti zadovoljava sve ono što je ugovoren.“

PRELET U HRVATSKU

Najviše nas zanima trenutak preleta u Hrvatsku, odnosno sve aktivnosti koje je potrebno realizirati kada do njega dođe. Brigadir Turković kaže: "Da bi prelet uopće bio moguć, svi piloti skupine jedan i dva i svi tehničari skupine jedan i dva u potpunosti će završiti sve profile obuke na koje su upućeni. U samoj provedbi preleta, pošto se radi o avionima u vlasništvu RH, našim pilotima i tehničarima, dio tehničara ostat će u Francuskoj kako bi te avione spremio i otpustio na letenje, a dio tehničara otici će u Hrvatsku kako bi te avione dočekao po slijetanju u Hrvatsku. Kad nakon preleta svi tehničari dođu na Pleso, u smislu ljudstva školovanog u Francuskoj, priča je zaokružena. Dakle, oni su osposobljeni, od tog trenutka imaju šest aviona u matičnoj bazi i imaju sve potporne elemente – infrastrukturu, radionice, pričuvne dijelove, alate, dokumentaciju, IT mreže koje su im potrebne da bi avion mogli održavati. Ove obučne procese prošlo je više od devedeset ljudi

Prvih šest aviona u Hrvatsku će doletjeti tijekom travnja ove godine

Provedbom ovog ugovora nije završen proces razvoja borbenog zrakoplovstva nego je započet i ovo je jezgra koju sad moramo nadograđivati i nju ulagati

uključno s pilotima. Obučni procesi po određenim profilima i za pilote i tehničare nastaviti će se i nakon dolaska aviona u Hrvatsku jer program realizacije koji se temelji na ugovorima predviđa da će se obuka u RH odvijati po načelu obuke obučavatelja. To znači da će ovo osoblje koje sada dode iz Francuske, biti certificirano i za obuku svojih nasljednika tako da u bliskoj budućnosti dosegnemo zadovoljavajući broj osposobljenih djelatnika za svih 12 aviona", ističe brigadir i nastavlja: "Iz Francuske će nam doći grupa tehničara koja je osposobljena za obuku novih tehničara. Oni će u Hrvatskoj od početka obučavati nove hrvatske tehničare. Jednako tako u Hrvatsku će nam doći piloti osposobljeni za obuku novih pilota i oni će obučavati i pilote koji su prethodno prošli dio obuke u Francuskoj, a obučavat će i neke nove pilote od početka. Teško je samo riječima precizno opisati taj proces koji ima desetak elemenata razvučenih kroz određeno vrijeme. Nužno je naglasiti da je uvođenje aviona, usavršavanje osoblja i izgradnja zrakoplovstva kontinuiran proces koji ne završava niti na datum prvog, niti zadnjeg preleta. Za uvođenje ovog tipa aviona potrebno je određeno vrijeme i sazrijevanje."

Razgovarali smo s jednim od tehničara koji je već kvalificiran kao obučavatelj: "Obuka se provodi na digitalnom sustavu uz pomoć digitalne dokumentacije aviona te uz popratne sadržaje koji služe kao pomagalo u provedbi obuke. Tehničari prolaze teorijski dio obuke jednako kao i piloti tehničku učionicu. Po povratku u Hrvatsku trebali bismo održati teorijski dio obuke za prvu grupu tehničara koji će se obučavati u Hrvatskoj i radi se o dosta odgovornom poslu jer smo moralni puno dublje ući u sve sustave koji su naša odgovornost. Uloženo je dosta truda, ali na kraju se isplatio i sretan sam što smo moje kolege i ja uspješno svladali obuku i uvjeren sam kako ćemo imati dobru skupinu instruktora koji će dobro obavljati

posao. Čeka nas velika odgovornost jer na nama je da svoja znanja prenesemo mlađim kolegama i osiguramo kvalitetu provođenja i održavanja, kvalitetu obučavanja prije svega i da oni koji jednog dana dodu u Eskadrilu budu kvalitetni tehničari. Svi oni koji su zrakoplovni tehničari i žele doći u HRZ, trebaju znati da je najveći izazov doći raditi na borbenim avionima. Jedina usporediva stvar između aviona MiG i Rafale, po meni je, ta potreba za stalnom sigurnošću i nadzorom i kontrolom kvalitete održavanja. Sve ostalo je drugačiji koncept, od same dokumentacije, koncepta održavanja i unutarnje organizacije postrojbe," ističe nam naš sugovornik.

Skori dolazak višenamjenskih borbenih aviona Rafale i povratak naših pripadnika s obuke iz Francuske višestruko će osnažiti naše ratno zrakoplovstvo, ali i uvjereni smo, biti poticaj mlađim ljudima da povećaju svoj interes, bilo da je riječ o pozivu vojnog pilota ili zrakoplovnog tehničara. I jedni i drugi imat će prigodu temeljiti upoznati ovaj uistinu impresivan avion.

Zahvaljujemo našim pripadnicima na dosadašnjem uloženom iznimnom trudu i želimo im sretan povratak u domovinu. Na poseban način zahvaljujemo predstavnicima tvrtke DA koji su nam svojom pristupačnošću i susretljivošću omogućili biti dijelom ove moderne hrvatske povijesti koja se tek počinje ispisivati.

U skladu s dinamikom preuzimanja aviona Rafale u tijeku su završne pripremne radnje za prelet višenamjenskih borbenih aviona Rafale F3-R. Isporuka prvih šest aviona Rafale i prateće opreme u Republiku Hrvatsku očekuje se tijekom travnja 2024. Prijenos vlasništva za tih šest aviona proveden je u Francuskoj od rujna 2023. do veljače 2024. tempom od jednog aviona mjesečno. Prijenos vlasništva preostalih šest aviona počinje u studenom 2024. i završava u travnju 2025., tempom od jednog aviona mjesečno. Prelet svakog od šest aviona u Hrvatsku slijedi odmah nakon prijenosa vlasništva.

SPECIJALNE SNAGE

Cilj zajedničke obuke specijalnih snaga SAD-a i RH razmjena je iskustava i znanja, uspostava partnerskih odnosa i povećanje interoperabilnosti, kroz zajedničko uvježbavanje pojedinačnih i timskih zadaća, do integracije sposobnosti u namjenski organiziranu grupu specijalnih snaga SOMTG

JAMCI SIGURNOSTI NA MORU

Pripadnici Zapovjedništva specijalnih snaga ponovno su bili domaćini zajedničke obuke hrvatskih i američkih specijalnih snaga, poznate kao Joint Combined Exchange Training (JCET). Riječ je o obuci koju američke specijalne snage koriste od 1970-ih, kako bi se upoznale s dodijeljenim područjima potencijalnih operacija te razvile partnerske odnose s lokalnim snagama. Cilj zajedničke obuke specijalnih snaga SAD-a i RH razmjena je iskustava i znanja, uspostava partnerskih odnosa i povećanje interoperabilnosti, kroz zajedničko uvježbavanje pojedinačnih i timskih zadaća, do integracije sposobnosti u namjenski organiziranu grupu specijalnih snaga (Special Operations Maritime Task Group – SOMTG).

TEKST

Janja Marijanović
Šaravnja

FOTO

Filip Klen

Obuka se provodila cijeli ožujak, a ekipa Hrvatskog vojnika imala je priliku sudjelovati na jednom dijelu kad je prikazana vježba u kojoj su pripadnici hrvatskih i američkih specijalnih snaga proveli VBSS (Visit, Board, Search, Seizure), odnosno zauzeli su trajekt u pokretu i stavili ga pod kontrolu. Vježbu je pratio i potpredsjednik Vlade i ministar obrane Ivan Anušić kao i načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH general-pukovnik Tihomir Kundid. Prije početka vježbe prezentirane su im sposobnosti pomorske grupe hrvatskih specijalnih snaga te cilj cijelog uvježbavanja.

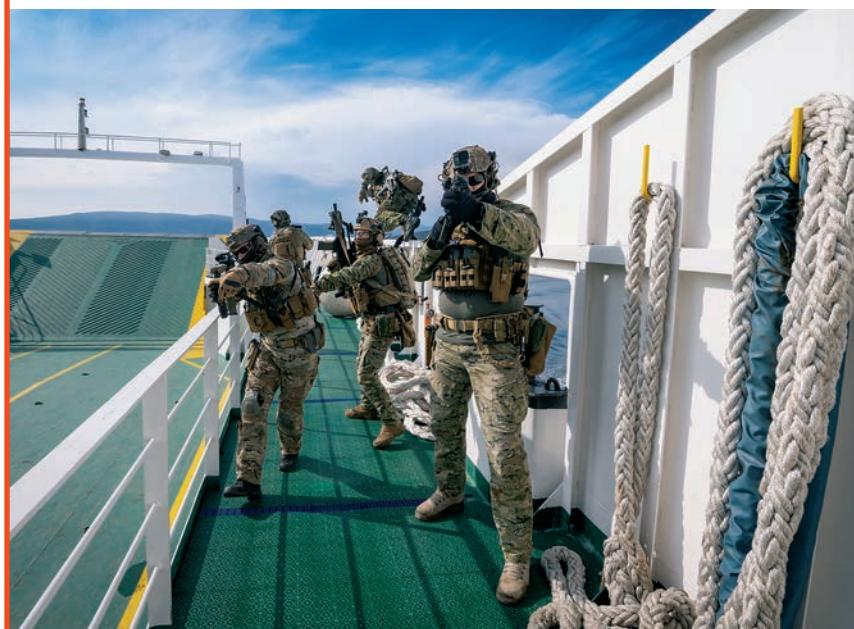
USPJEŠNA PRETRAGA

Dolaskom u trajektnu luku Valbiska ukrcali smo se na trajekt koji je prema scenariju otela teroristička skupina, a zadaća pomorskih specijalnih snaga bila je presresti ga i zauzeti, te izdvojiti osobe *visoke vrijednosti* protivničke skupine te ih prebaciti na zaštićenu lokaciju. Nakon 20-ak minuta ugodne vožnje, okruženi nestvarnim prizorima otoka Krka, uočili smo tri brodice u daljini kako se približavaju. Dvije brodice ubrzo su se spojile jureći naš brod u pokretu, a treća je pružala vatrenu potporu po potrebi s veće udaljenosti. Kad su se približili brodu, timovi specijalnih snaga počeli su se uspinjati na njega. Unatoč morskim valovima koji su otežavali penjanje, uspješno su se prebacili na brod i uputili se u pravcu brodskog mosta i strojarnice odakle su uspješno zaustavili brod i ugasili motore. Nakon toga, timovi specijalnih snaga izvršili su pretragu broda i našli osumnjičene pripadnike protivničke skupine, te se s njima prekrcali natrag na brodice putem ukrcajne rampe, a brod je dobio zapovijed vratiti se u matičnu luku gdje će ga dočekati službe sigurnosti.

VBSS (Visit, Board, Search, Seizure) pokrata je koja se koristi za taktike približavanja i ukrcanja na plovilo kako bi ga se pregledalo, kao i moguće zapljene krijumčarenih stvari ili zarobljavanje sumnjivaca. Sami smo se uvjernili da je takva operacija izni-

mno zahtjevna i opasna jer uvijek postoji mogućnost da nepovoljni vremenski uvjeti ili manevriranje broda koji se opire ukrcaju otežaju ili onemoguće cijelu aktivnost upada na brod. To je i razlog zašto ovakav tip operacije izvršavaju samo najspremnije i najelitnije postrojbe, što je ovdje i bio slučaj.

Osim brzine i uvježbanosti pripadnika hrvatskih i američkih specijalnih snaga tijekom operacije, impresionirale su nas i nove RHIB brodice koje su početkom godine pristigle iz donacije strateškog partnera SAD-a uz dva komunikacijsko-informacijska sustava za provedbu specijalnih operacija. Zapovjednik Pomorske grupe specijalnih snaga izrazio je veliko zadovoljstvo dugogodišnjom suradnjom s američkim partnerima i novim brodicama, koje omogućuju ovoj postrojbi efikasnu potporu zaštiti ključne infrastrukture na cijelom Jadranu, a po potrebi i izvan njega.

SPECIJALNE SNAGE

POSTUPNO DIZANJE INTENZITETA

Ovogodišnja JCET obuka provedena je u akvatoriju Krka, Cresa i Lošinja, a glavni sudionici bili su pripadnici Pomorske grupe Zapovjedništva specijalnih snaga i timovi specijalnih snaga Američke ratne mornarice sa sjedištem na istočnoj obali SAD-a. Obuka je zamišljena tako da se tijekom četiri tjedna postupno diže intenzitet i kompleksnost uvježbavanja.

Prva dva tjedna posvećena su zajedničkom uvježbavanju na razini timova specijalnih snaga, dok je završni dio posvećen integraciji s nadređenim zapovjedništvom - namjenski organiziranim grupom, ojačanom vojnoobaveštajnim elementom iz Obaveštajne pukovnije, te PSYOPS elementom iz sastava ZSS-a.

U prvom dijelu uvježbavanja naglasak je bio na radu s osobnim i skupnim naoružanjem, uporabi brzih RHIB brodica i taktičkih ISR (Intelligence, Surveillance, Reconnaissance) sredstava, vezi (HF, SATCOM, ATAK), borbenoj medicini te borbenom plivanju/ronjenju, uključujući i specijalno izviđanje i izravnu akciju u priobalnom i urbanom okružju (CQB). Scenarij drugog dijela vježbe baziran je na scenariju borbe protiv hibridne prijetnje prije aktiviranja članka 5 NATO-a.

Foto: Zapovjedništvo specijalnih snaga

NOVE TEHNOLOGIJE

Na poligonu "Eugen Kvaternik" uvjerili smo se u napredak međunarodnog vojno-civilnog projekta CBRN SaaS sufinanciranog sredstvima EU-a kroz inicijativu PESCO. Cilj mu je razvoj sustava za kemijsko-biološko-radiološko-nuklearnu obranu temeljenog na besposadnim letjelicama i vozilima. U terenskoj demonstraciji sudjelovali su i pripadnici Bojne NBKO te austrijskih oružanih snaga

Besposadna
letjelica Tango
slovenske tvrtke
ElevonX

DRONOVNI NA MRZLOM POLJU

TEKST
Domagoj Vlahović
FOTO
Tomislav Brandt

Letjelica je morala proći kroz dekontaminaciju za koju se pobrinuo adekvatno opremljen i osposobljen vod za RBK dekontaminaciju iz Bojne NBKO

Pojam *tehnički demonstrator* naizgled govori o jednom stroju ili jednostavnjem sustavu. No, zapravo se odnosi na demonstrator kompleksnijeg sistema, operativnog modula. Njegov su temelj već spomenuti besposadni sustavi, ali tu je i druga oprema kojom rukuju pripadnici vojnih postrojbi za KBRN. Više detalja otkrila nam je brigadirka dr. sc. Valentina Ključarić iz HVU-ova Centra za obrambene i strateške studije "Janko Bobetko". Kao stručnjakinja za KBRN i voditeljica NBK laboratorijskog demonstratora na HVU-u, uključena je i uvelike upoznata s projektom CBRN Saas. Dakle, prvi je test tehničkog demonstratora u listopadu 2023. proveden u Mađarskoj i tada je testiran scenarij 6 (biološki). Mjesec dana poslije, u Sloveniji su testirani scenariji 4 i 5 (radiološko-nuklearni). Brigadirka Ključarić i zapovjednik Bojne nuklearno-biološko-kemijske obrane (Bojna NBKO) brigadir dr. sc. Dragutin Tušek bili su na oba testiranja u ulozi ocjenjivača iz članice projekta. U dva navrata, testirano je određivanje

O projektu CBRN SaaS (Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Surveillance as a Service) u Hrvatskom vojniku pisali smo već u nekoliko navrata, a vijesti o njemu često se mogu pročitati na internetskim stranicama Ministarstva obrane, pa i u drugim medijima. Riječ je o međunarodnom projektu koji se provodi pod modelom Stalne strukturirane suradnje (Permanent Structured Cooperation - PESCO) Europske unije, pod okriljem Europske obrambene agencije (European Defence Agency – EDA). Zemlje uključene u projekt su Austrija (nositelj), Hrvatska, Mađarska i Slovenija, i to s tvrtkama svoje vojne (obrambene) industrije, ali i s oružanim snagama.

Iako je CBRN SaaS projekt koji ima svoju *civilnu* osnovu i pozadinu, on je projekt dvojne namjene, dakle, uvelike i vojni. To se već da pročitati u njegovu cilju: razvoju trajne mreže senzora, koja se sastoji od dronova, tj. besposadnih letjelica (UAV) i besposadnih terenskih vozila (UGV). Pomoću njih se, uz druge elemente, uspostavlja potpuna operativna kemijsko-biološko-radiološko-nuklearna (KBRN/CBRN) slika. Potrebe za takvim sustavom sigurno su civilne (u slučaju nesreća i katastrofa), ali i vojne (u slučaju rata ili sukoba). No, u svim vijestima ili priopćenjima još od 2018. godine, informacije su bile općenite. Poput onih da CBRN SaaS pridonosi razvoju nedostajućih ciljeva i sposobnosti EU-a, jačanju regionalne i bilateralne obrambene suradnje te otvara prilike za uključivanje hrvatske obrambene industrije. Ili su se odnosile na pojedine elemente projekta. U Hrvatskoj je dosad najzanimljivija od poznatih činjenica bila ona da u projektu sudjeluje naša renomirana tvrtka DOK-ING s prototipom besposadnog kopnenog vozila Komodo opremljenim upravo za KBRN operacije.

ATRAKTIVNO NA PRVI POGLED

Ipak, projekt je itekako napredovao, i to smo shvatili krajem veljače kad je u redakciju Hrvatskog vojnika stigao poziv da nazočimo dijelu testiranja tehničkog demonstratora PESCO CBRN SaaS projekta. Bio je upućen iz Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman", koje je nositelj projekta u ime Oružanih snaga RH. Testiranje se provodilo na poligonu "Eugen Kvaternik" kod Slunja od 11. do 15. ožujka, a naša je ekipa stigla na glavno poprište 14. ožujka. I već prvi pogled iznimno nas je zainteresirao. Na dijelu poligona zvanom Mrzlo polje bio je potpuno opremljeni Komodo, ali i besposadne letjelice Tango slovenske tvrtke ElevonX te Camcopter austrijske tvrtke Schiebel. Isto tako, bilo je više pripadnika Bojne NBKO Hrvatske kopnene vojske koji su stigli s vozilima i opremom za dekontaminaciju. Priključili su im se i austrijski kolegi iz ustrojstvene cjeline austrijskog OS-a specijalizirane za KBRN: ABC-Abwehrzentrum. Isto tako, događaju su nazočili predstavnici ustrojstvenih cjelina MORH-a i OSRH, EDA-e, Vojnodiplomatskog zborna, te oružanih snaga i tvrtki uključenih u projekt.

NOVE TEHNOLOGIJE

točne lokacije besposadnih sustava te proslijedivanje podataka u CE (Control Element), CCE (Command/Control Element) i DFC (Data Fusion Cell), dakle, u sustave za nadzor, zapovijedanje, prikupljanje i obradu podataka. "Na kraju, dobivena je KBRN operativna slika s predikcijom KBRN događaja u realnom vremenu", prenijela nam je brigadirka Ključarić.

JEDNOSTAVNO, BRZO, UČINKOVITO

Na poligonu "Eugen Kvaternik" gledali smo scenarij 7 (dekontaminacija), i upravo su tu do izražaja došle sposobnosti Bojne NBKO i ABC-Abwehrzentrum, tj. njihova voda specijaliziranog za dekontaminaciju. Praćenje akcije bilo nam je olakšano zahvaljujući komentarima stručnjaka iz dviju postrojbi i uključenih tvrtki. Dakle, scenarij je podrazumijevao kontaminaciju zraka i tla u području poligona. Korištena je jedna besposadna letjelica, i to ElevonX Tango kojom su upravljali operateri iz slovenske tvrtke OneDrone. Po konfiguraciji, ona ima četiri VTOL elise na gornjem dijelu trupa, ali i fiksna krila te stražnju elisu, pa polijeće i slijeće okomito, ali onda može vrlo brzo letjeti vodoravno. Naravno, opremljena je kamerama i senzorima, pa je s visine slala sliku terena, ali i prikupljala podatke o kontaminaciji zraka. Nakon što je sletjela odmah je morala proći kroz dekontaminaciju vodom i pjenom za koju se pobrinuo adekvatno opremljen i osposobljen vod za RBK dekontaminaciju iz Bojne NBKO. Gledali smo ih u akciji već u više navrata, a ovaj put slijedili su svoju tradiciju da jednostavno rade – brzo i učinkovito.

Potom je u akciju upućen Komodo, koji je podatke prikupljaо na zemlji. Rad mu je dodatno zakomplificiran scenarijem sa simuliranim požarom i zaprekama, ali DOK-ING-ov stroj riješio je sve bez problema sa svojim protupožarnim crijevom te snažnim prednjim klještim. Prvi smo put vidjeli Komodo u pravoj akciji, a ne kao izložak na sajmu. Djeluje impresivno, velik je poput borbenog oklopog vozila, a načičkan senzorima i drugim dodacima izgleda stvarno futuristički. Kad ga se gleda s udaljenosti, teško je zamisliti da zapravo nema posade. Za KBRN operacije ključna je njegova robotska ruka koja, među ostalim, služi za prikupljanje kontaminiranih uzoraka tla, tekućine, zraka i vegetacije.

KAMO IDE BUDUĆNOST?

I nakon što je obavio svoj posao i probio se kroz zapreke, robot je stigao do područja za dekontaminaciju vodom i pjenom koju su uspostavili austrijski vojnici. Terenski dekontaminacijski kompleks konfiguriran je baš za vozila. U njemu je i posebno opremljen kamion Rheinmetall MAN. Ima i dizalicu s malom otvorenom kabinom. U njoj je bio vojnik koji je s površenja mogao dekontami-

nirati vozila odozgo. U austrijskoj je opremi i vakuumska komora, stroj koji vrši dekontaminaciju osjetljive električke opreme poput, recimo, upravljačkih konzola. U svakom slučaju, i Austrijanci su uspješno obavili svoju zadaću i Komodo je – dekontaminiran. Demonstracija koju smo vidjeli na Slunju za nas je bila atraktivna novost. Doduše, uporaba besposadnih sustava za vojne zadaće više nije budućnost, ona je sadašnjost kojom se bave sve vojske svijeta. Međutim, CBRN SaaS pokazuje dobar primjer kako europske vojske i europske tvrtke mogu raditi zajedno i dijeliti one kapacitete u kojima su najbolji. S hrvatske strane, DOK-ING je tvrtka svjetske reputacije na polju besposadnih vozila, a Bojna NBKO postrojba je s dobro razvijenim sposobnostima dekontaminacije. Bilo je zanimljivo gledati njihovu interakciju na poligonu, te interakciju s kolegama iz stranih zemalja. Nadalje, ne zaboravimo da je u tijeku opremanje NBK laboratorija na Hrvatskom vojnom učilištu "Dr. Franjo Tuđman", čiji će završetak imati itekakav utjecaj na cijelokupne KBRN sposobnosti Hrvatske vojske, ali biti i njezina poveznica s civilnim stručnjacima i institucijama. Riječ je o specijalnosti u kojem je vojno i civilno jako isprepleteno.

Da zaključimo, unatoč određenim odgodama, projekt CBRN SaaS ide dalje – već početkom travnja slijedi novo testiranje (kemijski scenarij 1, 2 i 3) u Austriji. Prva faza projekta trebala bi biti završena krajem svibnja 2024., a onda bi trebao slijediti nastavak, tj. Druga faza. Ona bi se trebala sastojati od dva dijela – jednog koji bi išao do razvoja prototipa (kraj 2027.), a drugog koji bi doveo do operativne uporabe (do kraja 2028.).

MEDURESORNA SURADNJA

Pripadnici Satnije za zaštitu VIP-a i Satnije ATPV-a Pukovnije Vojne policije s kolegama iz MUP-a proveli su na poligonu "Eugen Kvaternik" u Slunju novi ciklus integracijske obuke i uvježbavanja. Ekipa Hrvatskog vojnika posjetila ih je tijekom jednog od deset vrlo intenzivnih dana

Tekst: Domagoj Vlahović / Foto: Tomislav Brandt

NA ISTOJ VALNI

OJ DULJINI

Pripadnici MUP-a dijele policijske ovlasti s kolegama iz Pukovnije Vojne policije, te su s njima kompatibilni u nizu operativnih postupaka

"Ovdje smo deset dana, provodimo integracijsku obuku simulirajući realne situacije i uglavnom uvježbavamo procedure, taktičke i tehnike", govori nam satnik Romano Horvat na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik". Oko nas gotovo sa svih strana odjekuje pucnjava. Postrojba kojom satnik Horvat zapovijeda, Satnija za zaštitu VIP-a (S ZVIP) Pukovnije Vojne policije, veće cikluse uvježbavanja provodi uglavnom na vježbalištima u vojarni "Josip Jović" na Udbini. Međutim, ovaj put Slunj im je pogodniji. Rade s kolegama iz Pukovnije, tj. Satnije antiterorističke Vojne policije (ATVP). I ne samo s njima, tu su i kolege iz drugog resora, Ministarstva unutarnjih poslova. Prije dolaska naše ekipe, u zajedničkim uvježbavanjima sudjelovali su i pripadnici Uprave za posebne poslove sigurnosti. To je MUP-ova ustrojstvena cjelina čije zadaće imaju najviše sličnosti sa Satnjom za zaštitu VIP-a. Stigli smo na vrijeme da u akciji s našim vojnim policijcima vidimo jednu drugu ekipu u plavim odoroma – pripadnike Interventne jedinice policije Policijske uprave karlovačke. I to njihov specijalistički tim čije su zadaće srodne sa zadaćama Satnije antiterorističke Vojne policije.

TRAŽE SE NAJBOLJA RJEŠENJA

U blizini smo tzv. shooting housea, male građevine pogodne za uvježbavanje ulaska u objekt, bliske borbe,

rješavanja zasjeda i atentata, talačkih kriza... U pravilnoj formaciji prilaze nam blindirani Mercedesovi terenci. Zaustavlju se uz objekt i iz njih izlaze momci iz S ZVIP-a u svojim civilnim taktičkim odorama. Jedan od njih u ulozi je štićene osobe. Svi ulaze u zgradu, a mi se u pratnji instruktora penjemo stubama na galeriju s koje možemo sigurno gledati daljnji slijed događaja. Pojavljuje se atentator i otvara vatru iz jurišne puške. Nastaje kaos, ranjen je jedan od pripadnika osiguranja, no njegovi kolege uspješno zaštićuju VIP-ovca. Neki uzvraćaju paljbu, a ostali brzo izvode štićenu osobu van i evakuiraju je. Mercedes naglo kreće i ostavlja nas u prašini. Stižu i interventni policijaci te ulaze u objekt. Opet se čuje pucnjava, a kombinacija vojnih i civilnih policijaca dovodi do lošeg ishoda za atentatora. Nakon nekoliko minuta, ponavlja se sličan scenarij, ali uz dodatak još jednog atentatora koji napada štićenu osobu izvan objekta. Nakon svake provedene akcije, akteri se okupljaju ukrug i raspravljaju o tome koliko su bili uspješni. Često međusobno dogovaraju koji bi postupci bili bolji i onda ih pokušavaju primijeniti u ponavljanju akcije. "Pripadnici Satnije za zaštitu VIP-a i ATVP-a u sklopu Pukovnije Vojne policije, jedine postrojbe u OSRH čiji su pripadnici kao ovlaštene službene osobe Vojne policije nadležni za provedbu zadaća neposrednog osiguranja i zaštite štićenih osoba, ovakve zadaće provode svakodnevno. Naravno, držimo se pravila i standardnih operativnih postupaka, oni usmjeravaju način na koji ćemo izvršiti zadaću. Međutim, stvarne situacije koje ovdje pokušavamo simulirati ponекad traže da za određene detalje pokušamo naći najbolja rješenja. Upravo zato radimo puno ponavljanja", kaže nam satnik Horvat. I upravo u tom kontekstu, iskustva kolega iz druge postrojbe ili resora su dragocjena: "I prije smo imali slične aktivnosti, ali ovo je prvi put da su nam se pridružili kolege iz Interventne jedinice policije Policijske uprave karlovačke".

"NAŠ JE POSAO ZAHTJEVAN"

Stožerni narednik Saša Juras iz Satnije ZVIP-a osiguranjem štićenih osoba bavi se već 25 godina. No, kaže da i dandanas može i mora puno naučiti na vježbovnim događajima, a posebno međuresornim. I ovom prilikom, vidljivo je da su svi sudionici vrlo motivirani, naglašava. "Naš je posao zahtjevan, konstantno podložan promjenama i nadopunama. Mijenjaju se prijetnje, a s njima i procedure kojima reagiramo na njih. To znači da moramo prolaziti obuke kako bismo pratili te primjenjivali svjetske trendove. Suradnja s MUP-om vrlo je važna jer naše procedure moraju biti kompatibilne", govori dočasnik.

Razgovarajući s ekipom iz MUP-a, saznajemo da im je boravak na vojnom poligonu vrlo korisno iskustvo. I logično, jer dijele policijske ovlasti s kolegama iz Pukovnije

MEĐURESORNA SURADNJA

Vojne policije, te su s njima kompatibilni u nizu operativnih postupaka. I taktike su im vrlo slične, razlika je samo u određenim sitnim elementima. "Mi iz MUP-a nemamo prilike provoditi obuku na velikim trenažnim lokacijama poput vojnog poligona. Najviše bih istaknuo *shooting house*, u kojem u zahtjevnim uvjetima, u puno prostorija i na manjim udaljenostima, možemo uvježbavati niz različitih scenarija i situacija", nabraja interventni policajac.

Nakon što je buka kod *shooting housea* utihnula, okrećemo se strelištu. Kako smo već saznali, glavna prednost poligona "Eugen Kvaternik" za program uvježbavanja satnika Horvata i suradnika je *shooting house*. Ali to nije sve. "Zamislili smo nekoliko vrsta gađanja iz pištolja, jurišnih pušaka i snajperskih pušaka", objašnjava satnik Horvat. To nisu *klašična* pasivna gađanja u metu iz trostava, nego situacijska gađanja. I ona podrazumijevaju različite realne situacije koje znače i otežane uvjete. U njima je potrebna brzina reakcije, ali uz zadržavanje preciznosti. Promatramo policajce kako upravo nevjerojatno brzo i precizno ruše niz meta u samo nekoliko sekundi.

SPOSOBNIJI I OBUČENIJI

Još jedan naš sugovornik, dočasnik ATPV-a, viši je instruktor. Nakon što je proveo seriju gađanja iz osobnog nao-

**Snajperisti iz
ATPV-a i interventne
police naoružani
snajperskim puškama
Steyr SSG 69 kalibra
7,62 mm**

ružanja, zaključuje da je uvježbavanje sa srodnom postrojbom iz MUP-a bitno jer se uvijek može dogoditi da će jedni drugima davati ispomoći u stvarnim situacijama. "Da budem slikovitiji, dobro je da budemo na istoj valnoj duljini. Zato je potrebno da što više surađujemo", govori nam instruktor.

Kontrolni toranj strelišta još je jedno poprište gađanja. Penjemo se stubištem, a onda ljestvama na ravni krov. Na njemu su snajperisti iz ATPV-a i interventne policije. Naoružani snajperskim puškama Steyr SSG 69 kalibra 7,62 mm i opremljeni odgovarajućim optičkim uređajima, imaju izvanrednu poziciju s koje nadziru cijelo područje. A onda, kad dođe vrijeme ili se simulira ugroza, opet slijede precizni pogodci u mete udaljene nekoliko stotina metara. Satnik Horvat poslije nam je rekao da su u programu uvježbavanja na Slunju ipak i gađanja na rednim brojevima, samo s ponešto drukčijim oružjem: RPG-om, podcjevnim bacачima granata, strojnicom Browning kalibra 12,7 mm, pa i ručnim bombama. "Ta gađanja uobičajeno nisu u vježbovnim programima Satnije za zaštitu VIP-a ili Interventne policije. No zato ga provodi ATPV i sad je dobra prilika da se dobro upoznamo s tim oružjima. Nikad se ne zna kad možemo doći u situaciju u kojoj bismo ih morali koristiti", kaže nam satnik.

"Tijekom ovakvih obuka i vježbi možemo mnogo toga naučiti jedni od drugih. S poligona "Eugen Kvaternik" pripadnici postrojbi Vojne policije i MUP-a izići će sposobniji i obučeniji. I nadam se da ćemo i u budućnosti nastaviti u istom smjeru suradnje", zaključuje vođa MUP-ova specijalističkog tima.

Prizor iz shooting-housea

HRVATSKA KOPNENA VOJSKA

PRAVI TIM MOŽ

Prvi na startu bio je tim iz Vojnoobavještajne satnije (VOS), vodio je veći dio natjecanja i na kraju vratio pobjednički naslov

TEKST

Janja Marijanović
Šaravanja

FOTO

Filip Klen

Sredina ožujka na vojnom poligonu "Gašinci" i ove je godine bila rezervirana za vojničko natjecanje Gardijske oklopno-mehanizirane brigade

E SVE

Vojničko natjecanje Gardijske oklopno-mehanizirane brigade ima već dobru tradiciju. Prvi je put održano 2012. godine kada su se natjecale desetine, a od 2016. zamijenili su ih borbeni timovi čime je razvoj zajedništva ostao i dalje glavni motiv.

Dvodnevni program ovogodišnjeg natjecanja Natjecanja za najbolji borbeni tim GOMBR-a na vojnom poligonu "Gašinci" započeo je 13. ožujka kvalifikacijskim gađanjem. U njemu je ukupno deset timova postrojbi GOMBR-a sukladno ostvarenim rezultatima dobivalo startne brojeve. Borbeni tim sastoji se od četiri člana (vođa i pripadnici tima), a onaj koji skupi najviše bodova na gađanju osvaja prvo startno mjesto za drugi dan natjecanja. Tada ima četiri minute prednosti u odnosu na sljedeći tim, te 36 minuta u odnosu na posljednji tim koji starta. Osim standardne borbene opreme i osobnog naoružanja, svaki natjecatelj morao je ubaciti i vreću pjesaka u borbenu naprtnjaču kako bi svi imali podjednak teret na leđima. Na vojnem poligoni dočekao nas je prvi dočasnik GOMBR-a, časnički namjesnik Mladen Stanković. Bio je koordinator natjecanja, odnosno glavna spona između brigade, dočasničkog lanca potpore i Inženjerijske bojne. I ovdje smo se mogli uvjeriti u ključnu ulogu dočasnika u postrojbama jer je dočasnički lanac potpore bio nositelj cijelog natjecanja. S druge strane, glavna logistička potpora bila je Inženjerijska bojna na čelu s pukovnikom Ivanom Liovićem, koji je bio i zapovjednik natjecanja. "Svaki tim jak je onoliko koliko je jaka njegova najslabija karika," naglasio je časnički namjesnik više puta tijekom natjecanja, dok smo išli od jedne radne točke do druge. Upravo u toj njegovoj izjavi i bit je cijelog natjecanja – pomoći drugom u timu kad vidiš da mu je teško, jer se samo tako može doći do kraja.

PREKINUT SEDMOGODIŠNJI NIZ

Na stazi duljine 20-ak kilometara timovi moraju svladati radne točke na kojima su dužni provesti vojne zadaće koje su dio redovite vojničke obuke. Za neostvarivanje zahtijevanih standarda dobivaju vremensku kaznu ili budu diskvalificirani. Specifičnost ovoga-

dišnjeg natjecanja jest u tome što je svaka postrojba organizirala po jednu radnu točku i time su svi na neki način sudjelovali u organizaciji. U odnosu na prošlu godinu, bilo je više radnih točaka i duljina staze malo je smanjena jer je fokus bio na poznavanju vojničkih vještina i samoinicijativi, a ne samo na trkačkoj sposobnosti.

Prvi na startu bio je tim iz Vojnoobavještajne satnije (VOS) koji je prošle godine osvojio drugo mjesto i time prekinuo vlastiti sedmogodišnji niz pobjeda na Natjecanju za najbolji borbeni tim GOMBR-a. Zato su sada imali veću motivaciju i želju za pobjedom, a s obzirom na sve veću i jaču konkureniju, znali su da neće biti lako. Gađanje iz pištolja bila je prva radna točka gdje su natjecatelji pokazali svoje streličke sposobnosti, a nakon uspješnog gađanja morali su se javiti na kontrolnu točku 1 kako bi nastavili natjecanje. Na drugoj točki ekipe su se suočile s minskim poljem gdje su postavljene jedva vidljive tanke žice koje simuliraju potezne mine. Cilj je proći minsko polje bez doticaja žice - u suprotnom ekipe dobivaju kaznene sekunde. Na toj točki tim 1. oklopno-motorizirane bojne Sokolovi sustigao je tim VOS-a koji je zbog doticaja žice čekao da im prođe kazneno vrijeme.

PRESUDNA TOČKA

Nakon uspješnog prolaska kroz minsko polje, ekipe dolaze do točke broj tri gdje bacaju ručne bombe. Na toj postaji cilj je uspješno pogoditi drveni okvir dimenzija metar puta metar s udaljenosti od petnaestak metara. Uspješna uspostava veze na četvrtoj točki bila je uvjet za iduću, a ona je značila - orientaciju. Poznavanje topografije ključno je za tu točku jer se tim morao snaći u gustoj šumi i pronaći zadane pozicije gdje ih dočekuje sudac i potvrđuje njihov dolazak. Kao i svake godine, topografija je najzahtjevnija i presudna točka natjecanja gdje je potrebno biti koncentriran i dovoljno odmoran za orijentiranje u prostoru. Tim VOS-a prvi je izšao iz šume i iza sebe ostavio tim Sokolova koji im je u prvom dijelu utrke neprestano disao za vratom i bio najveća konkurenacija. Nakon orijentacije, timovi su se morali javiti na

**Poznavanje topografije
ključno je za orijentaciju
jer se tim morao snaći
u gustoj šumi i pronaći
zadane pozicije**

kontrolnu točku 2 gdje su odradivali kazne-
no vrijeme dobiveno u gađanju iz pištolja na
prvoj točki. To im je bila prilika i za kratak
odmor prije sljedeće točke, koja je možda
bila fizički najzahtjevnia jer je svaki član
timu morao svladati prepreku prelaskom
preko užeta s puškom na leđima. Vidno
umorni i iscrpljeni, timovi su davali sve od
sebe da svladaju i tu točku i krenu prema
sljedećoj, a ona je podrazumijevala zadaću
prolaska opasnog područja. Ovdje smo
mogli vidjeti usklađeno kretanje tima uz
međusobno pokrivanje i pružanje vatrene
potpore. Logistička popuna, zbrinjavanje

Najstariji sudionik natjecanja

Narednik Miroslav Karakaš (51) iz Zapovjed-
ne satnije GOMBR-a već godinama sudjeluje
na Natjecanju GOMBR-a. Kaže da se osjeća
dobro dok radi s kolegama u timu i da su
svake godine sve jači, a fizički i psihički spre-
man je za takvo natjecanja. Priznaje da mu je
ovogodišnje natjecanje bilo najzahtjevniye,
a orijentacija i prelazak preko užeta bile
su mu najteže točke jer zahtijevaju veliku
koncentraciju i fizičku snagu. Smatra kako
su pripreme prije natjecanja najbitnije i da
bez toga nema uspjeha. Velik broj mlađih
pripadnika nije mu problem, nego mu čak
i daje određenu dozu motivacije da pokaže
da se i u njegovim godinama sve može kad
si dovoljno spremam i kad imaš dobar tim.

ranjenika i pravilno slanje zahtjeva za medicinsku evakuaciju (ME-DEVAC) zadaće su koje su ekipe morale pravilno odraditi na osmoj radnoj točki. Iduća radna točka bila je rasklapanje i sklapanje osobnog naoružanja (VHS 2) koju su morali odraditi svi članovi tima prije nego su se uputili prema zadnjoj radnoj točki. Ona je označavala kontami-
mirano područje koje su timovi morale prepoznati i pravilno svladati. Uspješnim prolaskom kroz zadnju točku timovi kreću prema središtu poligona gdje se nalazi cilj, a na cilju zvono čijim se oglašavanjem
označava službeno vrijeme svakog tima i završetak natjecanja.

PRVO ZVONO NA CILJU

Tim VOS-a prvi je pozvonio na cilju i označio pobjednika ovogodiš-
njeg natjecanja, a pripadnici 1. oklopno-motorizirane bojne Sokolovi
osvojili su drugo mjesto, dok su na trećem završili pripadnici Bitnice
protuzračne obrane GOMBR-a.

Narednik Josip Perković zapovjednik tima VOS-a rekao nam je kako
su se nadali pobjedi i borili se do kraja za nju. Znali su da je tim So-
kolova jako spremam i da će im biti najveća konkurencija. Kaže kako
mu je tijekom utrke bilo najteže dok su bili blizu jedni drugih jer su se
dovodili do psihofizičkih granica. Narednik Perković ističe i važnost
timskog rada, a sudjelujući na natjecanju već šesti put primjećuje i
sve manje razlike među timovima.

*U svakom je vojničkom natjecanju
neizbjeglan dio prijelaz preko prepreka*

HRVATSKA KOPNENA VOJSKA

Precizni pogodci iznimno su bitni – promašaji se vremenski sankcioniraju

Zadnja točka, prijelaz kroz kontaminirano područje, imala je i svoj vatreći dio

Desetnik Filip Ličanin iz tima VOS-a, rekao je kako su naporno trenirali i pripremali se za natjecanje pa je i očekivao pobjedu. Četvrta mu je godina na natjecanju i kaže kako je konkurenčija sve veća kao i motivacija među pripadnicima. Kao razlog zašto su uvek na vrhu ističe posebnost njihove postrojbe gdje se svi drže kao tim i uvek pomažu jedni drugima. Razvodnik Borna Majer iz tima Sokolovi kaže kako mu je natjecanje bilo jako izazovno i naporno te da je svaka radna točka po sebi zahtjevna. Za njih je najzahtjevnija bila orijentacija koja ih je unazadila i malo psihički demotivirala, ali na kraju su ipak uspjeli izvući maksimum, trkački nadjačati tim PZO i doći do drugog mjeseta.

Fizički najzahtjevnia radna točka - svaki član tima mora svladati prepreku prelaskom preko vodoravno postavljenog užeta s puškom na ledima

HKOV

BAŠTINA NEPOBJEDIVIH

"Naša je temeljna zadaća obrana suvereniteta RH i za tu zadaću moramo biti spremni u svakom trenutku. Ako se to od nas zatraži, mi moramo pobijediti – ništa drugo nije prihvatljivo i ne može biti opravdano," rekao je zamjenik zapovjednika GOMBR-a brigadir Davor Josip Babić na proslavi 17. obljetnice ustrojavanja postrojbe

U vojarni "5. gardijske brigade Slavonski sokolovi" u Vinkovcima 22. ožujka svečano je obilježena 17. obljetnica ustrojavanja Gardijske oklopno-mehanizirane brigade (GOMBR) Hrvatske kopnene vojske. Istaknutim pojedincima uručena su odlikovanja, pohvale i nagrade za postignute rezultate te je proglašen pobijedički tim Natjecanja za najbolji borbeni tim GOMBR-a. Svečanosti je nazočio predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik OSRH Zoran Milanović, izaslanik potpredsjednika Vlade i ministra obrane Republike Hrvatske državni tajnik Zdravko Jakop, načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Tihomir Kundid, načelnik Stožera – zamjenik zapovjednika Hrvatske kopnene vojske brigadni general Valentin Skroza, načelnik Stožera – zamjenik zapovjednika GOMBR-a brigadir Davor Josip Babić, bivši zapovjednici GOMBR-a, predstavnici grana i postrojbi Hrvatske vojske, izaslanstvo Grada Vinkovaca i drugi. Brigadir Babić u prigodnom je obra-

TEKST

Janja Marijanović
Šaravanja

FOTO

HINA / ua

Povjesnica

Gardijska oklopno-mehanizirana brigada ustrojena je 20. ožujka 2007. od 3. GOMBR-a i dijela 7. gardijske brigade Pume, a na temeljima 3. gardijske brigade Kune i 5. gardijske brigade Sokolovi koje su ranije ustrojile 3. GOMBR sa sjedištem Zapovjedništva u vojarni "5. gardijske brigade Slavonski sokolovi" u Vinkovcima. U Domovinskom ratu poginuo je 571 pripadnik brigada, 17 je nestalih, a 1888 je ranjeno. Od osnivanja 2007. godine, Gardijska oklopno-mehanizirana brigada uključena je u uvježbavanje i pripremu snaga za sudjelovanje u međunarodnim vojnim operacijama i operacijama potpore miru, te se kroz međunarodno djelovanje neprestano jača i prilagođava zahtjevima suvremenog globalnog okružja.

čanju naglasio kako je Gardijska oklopno-mehanizirana brigada iznimno kvalitetna postrojba Hrvatske kopnene vojske koja sve svoje zadaće izvršava na visokoj razini. "Naša je temeljna zadaća obrana suvereniteta RH i za tu zadaću moramo biti spremni u svakom trenutku. Ako se to od nas zatraži, mi moramo pobijediti – ništa drugo nije prihvatljivo i ne može biti opravdano," rekao je brigadir Babić.

Državni tajnik Zdravko Jakop čestitao je pripadnicima GOMBR-a 17. obljetnicu postrojbe koja ponosno baštini djela i duh proslavljenih ratnih gardijskih brigada – Kuna, Sokolova i Puma. "Baštinite ono zajedništvo, onu odlučnost u svladavanju svih izazova, svega onoga što je činilo nepobjedivima našu gardu, naš ponos tijekom povijesnih i prekretničkih dana Domovinskog rata", rekao je Jakop prisjetivši se pripadnika koji su dali svoje živote za našu sadašnjost i našu budućnost. "Moramo biti spremni na suočavanje s izazovima koji se pojavljuju u ovom vremenu narušene globalne arhitekture. Kao Vlada Republike Hrvatske odgovorno pristupamo zaštiti svojih interesa i vrijednosti, a naša Hrvatska vojska svojim angažmanom, motiviranošću svojih pripadnica i pripadnika jasno pokazuje da nam je i te kako stalo do obrane vrijednosti i jačanja saveznštava – o kojem su maštali naši branitelji u Domovinskom ratu", rekao je državni tajnik Jakop.

Pripadnicima Gardijske oklopno-mehanizirane brigade predsjednik Milanović poručio je da stoje na ramenima divova, titana koji su branili Hrvatsku. "S njihovih se ramena bolje vidi, to su široka ramena koja obvezuju i koja predstav-

ljaju naš identitet", rekao je Predsjednik naglašivši da hrvatski vojnici ispred sebe i oko sebe imaju tri uporišta života svakog vojnika – dužnost prema domovini, čast i osobnu slobodu.

Načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Tihomir Kundid u svojem se obraćanju prisjetio prije svega pripadnika koji su dali svoje živote za mir i slobodu hrvatskog naroda. "Sve vojske svijeta referiraju se na svoju povijest i čuvaju svoju tradiciju, jer su povijest i tradicija ishodište našeg identiteta," poručio je general-pukovnik.

Misno slavlje u kapelici Kraljice sv. Krune predvodio je vlč. Ivan Begović, kapelan policijske kapelanie "Sveti Euzebijije i Polion" u Vinkovcima, a u spomen na poginule hrvatske branitelje kod spomenika poginulim pripadnicima 5. gardijske brigade Slavonski sokolovi položeni su vijenci i upaljene svijeće.

MEĐUNARODNA SURADNJA

SUVREMENA SPOSOBNOST NATO-A I HRVATSKE VOJSKE

Oružane snage RH sredinom su ožujka u Zagrebu bile domaćin zanimljivog stručnog skupa - jednom od godišnjih sastanaka NATO-ove radne skupine za elektromagnetsko ratovanje (NEWWG 1/24)

Brigadir Dražen Knezić (desno) iz Obaveštajne uprave GS OSRH (J-2) bio je čelnik provedbenog tima OSRH za organizaciju sastanka, a značajnu ulogu u organizaciji i provedbi imao je bojnik Tomislav Međurečan (lijevo) iz Obaveštajne pukovnije

Opisujući elektromagnetsko ratovanje (Electromagnetic Warfare – EW) na svojim službenim internetskim stranicama, Sjevernoatlantski savez naglašava da vojne operacije koje se provode u svim okruženjima koriste elektromagnetski spektar za stvaranje učinaka koji podržavaju vojne ciljeve. U prostoru današnje kompleksne bojišnice, NATO-ove snage mogu provoditi elektromagnetske operacije (Electromagnetic Operations - EMO) u elektromagnetskom okruženju (Electromagnetic Environment - EME). EMO uključuje aktivnosti koje koriste to okruženje kako bi se omogućili ili poboljšali učinci operacija NATO-a i kako bi se degradirale mogućnosti potencijalnog protivnika da učini isto. Kao borbena ruka EMO-a, aktivnosti elektromagnetskog ratovanja (EW) omogućuju

vojne akcije koja iskorištavaju elektromagnetsku energiju za stvaranje situacijske svjesnosti kroz ofenzivne i obrambene učinke. Konkretno, u takve aktivnosti ulaze ometanje radarskih, komunikacijskih i navigacijskih sustava, elektromagnetsko obmanjivanje, maskiranje, motrenje, izviđanje i skupljanje obaveštajnih podataka...Svakako vrijedi naglasiti da je u vojnostručnoj terminologiji, pa i NATO-ovoј te u tekstovima Hrvatskog vojnika, za istu stvar dosad uglavnom bio korišten izraz *elektroničko ratovanje*. Međutim, danas prednost ima pojam *elektromagnetsko ratovanje*: time se želi naglasiti važnost elektromagnetizma kao fizičke pojave koja omogućuje provedbu aktivnosti u elektromagnetskom spektru.

PROVEDBENI TIM OSRH

Kao veliki vojni savez, najmoćniji na svijetu, NATO pridaje veliku pozornost elektromagnetskom ratovanju. To vrijedi i za vojske pojedinih zemalja članica, uključujući Hrvatsku. Upravo su Oružane snage RH od 11. do 15. ožujka u Kongresnom centru HVU-a "Dr. Franjo Tuđman" u Zagrebu bile domaćin zanimljivog stručnog skupa na tu temu. Zapravo, bila je riječ o jednom od godišnjih sastanaka NATO-ove radne skupine za elektromagnetsko ratovanje (NATO Electromagnetic Warfare Working Group - NEWWG). Za više informacija obratili smo se dvojici časnika Hrvatske vojske. Brigadir Dražen Knezić iz Obaveštajne uprave GS OSRH (J-2) bio je čelnik provedbenog tima OSRH za organizaciju sastanka, a značajnu

TEKST

Domagoj Vlahović

FOTO

Tomislav Brandt

Illustracija: NATO Joint Air Power Competence Centre

NATO-ova ilustracija prikazuje svu kompleksnost elektromagnetskog spektra i ratovanja

ulogu u organizaciji i provedbi imao je bojnik Tomislav Međurečan iz Obavještajne pukovnije (OP).

Dakle, radna skupina NEWWG u svojem je djelovanju odgovorna NATO-ovu savjetodavnom odboru za EW (NATO Electromagnetic Warfare Advisory Committee - NEWAC). NEWWG na svojim sastancima, pa i na zagrebačkom, okuplja stručne predstavnike članica, NATO-ovih zapovjednih i vojnih struktura te drugih agencija i ustrojstvenih cjelina na razini Saveza. Ključna je zadaća NEWWG-a savjetovati te informirati NEWAC o zajedničkoj, zračnoj, kopnenoj i pomorskoj politici i doktrini EW-a te o razvoju standarda u elektromagnetskom ratovanju. NEWWG se također povezuje s drugim radnim skupinama NATO-a koje se bave EW-om i forum je za konzultacije i koordinaciju stručnih pitanja oko elektromagnetskog ratovanja. Primjerice, među glavnim temama sastanka u Zagrebu bili su revizija i razvoj NATO-ovih publikacija povezanih s elektromagnetskim ratovanjem i operacijama, razmjena informacija i iskustava te EW terminologija. Zaključci sa sastanka bit će preneseni NEWAC-u, koji je glavni forum unutar NATO-a za konzultacije i koordinaciju pitanja vezanih uz EW. NEWAC, među ostalim, savjetuje i najviše vojno tijelo NATO-a - Vojni odbor u kojem sudjeluju načelnici glavnih stožera savezničkih vojski i koji pak savjetuje Sjevernoatlantsko vijeće. Brigadir Knežić i bojnik Međurečan izrazili su zadovoljstvo činjenicom što se sastanak NEWWG 1/24 održava u Hrvatskoj. "Iskazano povjerenje i izazov je za J-2, Obavještajnu pukovniju i ujedno prilika za OSRH", navodi brigadir i dodaje da sastanak eksperata iz radne skupine za EW ima aktualni kontekst jer je današnja uloga elektromagnetskog ratovanja u svjetskim kriznim žarištima velika, što možemo vidjeti i u trenutačnim sukobima u Ukrajini i Gazi. Isto tako, s realizacijom tekućih i budućih projekata modernizacije i opremanja (npr. avion Rafale, ophodni obalni brod), EW će biti sve zastupljeniji i bitniji u sposobnostima Hrvatske vojske. "Teško je reći da danas postoji jedno moderno, kompleksnije, veće i značajnije borbeno sredstvo koje ne ostavlja elektromagnetski otisak. Sudjelovanje u NEWWG-u i druge naše aktivnosti usmjerene na EW sigurno će pridonijeti da naši sadašnji i budući sustavi budu dobro zaštićeni, ali i uspješno korišteni u operacijama na integriranom bojištu. Dobivamo novu, dobru priliku za razvoj sposobnosti EW-a Hrvatske vojske," zaključuje Knežić.

UKORAK S NAJVEĆIMA

Bojnik Međurečan, koji je i predstavnik OSRH u NEWAC-u, podsjeća nas na činjenicu da dolazi iz postrojbe koja ima razvijene sposobnosti elektromagnetskog ratovanja. Jedna od prethodnica Obavještajne pukovnije jest i Središnjica električkog izviđanja, koja je dala velik doprinos u različitim operacijama u Domovinskom ratu. "OP intenzivno prati današnje trendove u EW-u, i zato je sudjelovanje OSRH u NEWWG-u iznimno korisno. Podsjećam, NATO-ova radna skupina ne bavi se samo NATO-ovom terminologijom, već i doktrinama te izradom svih dokumenata potrebnih za razvoj EW sposobnosti. Znanja i iskustva koja dobivamo u NEWWG-u tako indirektno utječu i na razvoj naših doktrina i sposobnosti. Iako smo mala zemlja i vojska, vjerujem da ćemo u NATO-u biti prepoznati po

tome da smo spremni pratiti trendove EW-a i ići ukorak s najvećima“, kaže nam bojnik.

Predsjedavajući sjednice NATO Electromagnetic Warfare Working Group 1/24, njemački pukovnik Thorsten Muxfeldt, ocijenio je hrvatsko domaćinstvo visokim ocjenama: "Organizacija je izvanredna! Drago mi je da sam ovdje zajedno sa svojim timom, a hrvatski predstavnici dio su tog tima". U kratkom razgovoru s njim i njegovim hrvatskim kolegama, dotačnuli smo se činjenice da elektromagnetski spektar i elektromagnetsko ratovanje ne predstavljaju posebnu domenu operacija. Dakle, nisu u istom paketu kao kopno, more, zrak, svemir i kibernetički prostor. "Rekao bih da je elektromagnetsko ratovanje jedna unakrsno funkcionalna domena. Da budem precizniji, elektromagnetski spektar je velik, ne možete ga ograničiti na samo jednu domenu ili granu", objasnio nam je pukovnik Muxfeldt. Dakle, beskrajni niz elektromagnetskih operacija može se provoditi neprestano i u svih pet domena. Ijasno je da NATO, a u svojem dijelu i Hrvatska vojska, trebaju biti što sposobniji za obranu i provedbu EW-a. Sastanci NEWWG-a, ali i druge aktivnosti u okviru NATO-a, sigurno su važan korak u razvoju tih sposobnosti na razini Saveza, ali i pojedinih članica.

Predsjedavajući sjednice NATO Electromagnetic Warfare Working Group 1/24, njemački pukovnik Thorsten Muxfeldt, ocijenio je hrvatsko domaćinstvo visokim ocjenama

Osim zrakoplova i pilota HRZ-a posjetitelji su na aerodromu mogli pogledati i prezentaciju za Rudolfa Perešina pod nazivom "Za let si dušo stvorena", pokazne vježbe MUP-a, padobranske skokove, izložbu maketara Istarske županije, multimedijalnu izložbu "Presjek povijesti zrakoplovstva na prostoru grada Pule i okolice"

Tekst: Antonija Trupinić / Foto: Filip Klen

ATTRAKTIVAN LETAČKI PROGRAM HRZ - A IZNAD PULE

U Zračnoj luci Pula održan je 23. ožujka Dan otvorenih vrata. Pripadnici Hrvatskog ratnog zrakoplovstva sudjelovali su s avionima MiG-21 i Pilatus PC-9, te s helikopterima Kiowa Warrior OH-58D, UH-60M Black Hawk i Mi-171Sh. Sunčan dan i privukao je više od 5000 posjetitelja, a posebice djecu i mlađe koji su oduševljeno razgledavali zrakoplove i zanimljiv letački program Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Osim taktičko-tehničkog zbora gdje su razgledavali avione Pilatus PC-9 na kojima lete piloti akrobatske grupe "Krila Oluje", helikoptere Kiowa Warrior OH-58D, UH-60M Black Hawk, Mi-171Sh te bespilotnu letjelicu Orbiter 3, građani su imali priliku posjetiti promidžbeni štand na kojem su u virtualnoj stvarnosti mogli pogledati letenje u zrakoplovima te poslušati panel-raspravu na temu *Postani vojni pilot*, ali i postaviti pitanja vojnim pilotima i kadetima pilotima o tehničkim karakteristikama letjelica. Bojnik Darko Belančić, vođa akrobatske grupe "Krila Oluje" oduševio se brojnom publikom i istaknuo kako mu je, u ime svih članova grupe, draga što je za građane Istre izveo puni letački program u trajanju od 22 minute. Kadetkinja vojna pilotkinja 5. godine studija Aeronautike Manuela Pužar, izjavila je kako joj je iznimno draga što su avioni i helikopteri HRZ-a sletjeli u Pulu, njezin rodni grad. "Presretna sam što sam sa svojom obitelji mogla provesti divan dan na stajanci aerodroma i pogledati zanimljiv letački program. Posebno me oduševio letački program helikoptera Kiowa Warrior jer

se nadam da će i ja jednog dana letjeti na tom helikopteru," rekla je kadetkinja.

Osim zrakoplova i pilota HRZ-a posjetitelji su na aerodromu mogli pogledati i prezentaciju za Rudolfa Perešina pod nazivom "Za let si dušo stvorena", pokazne vježbe MUP-a, padobranske skokove, izložbu maketara Istarske županije, multimedijalnu izložbu "Presjek povijesti zrakoplovstva na prostoru grada Pule i okolice". Održana je i panel-rasprava na temu povijesti zrakoplovstva u Puli, a u prijepodnevним satima posjetitelji su uživali u panoramskim letovima.

MORH

GENERAL-PUKOVNIK SINIŠA JURKOVIĆ NOVI GLAVNI INSPEKTOR

U prigodnom govoru povodom umirovljenja i izlaska iz vojnog sustava, general-pukovnik Drago Matanović poželio je generalu Jurkoviću puno uspjeha na novoj dužnosti istaknuvši da u ovom trenutku, nakon toliko godina službe, osjeća i ponos i zahvalnost

U vojarni "Petar Zrinski" u Zagrebu 19. ožujka održana je primopredaja dužnosti glavnog inspektora obrane između general-pukovnika Drage Matanovića i general-pukovnika Siniše Jurkovića. Primopredaji je, među ostalim, nazočio i potpredsjednik Vlade RH i ministar obrane Ivan Anušić i načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Tihomir Kundid. Ministar Anušić zahvalio je general-pukovniku Matanoviću na dosadašnjoj dužnosti i suradnji kazavši kako je ona bila izvrsna jer je general Matanović oduvijek dobro razumio potrebe Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH. Čestitao je i general-pukovniku Siniši Jurkoviću na preuzimanju nove dužnosti glavnog inspektora obrane rekavši: "Kao ministru, zadaća mi je omogućiti da Oružane snage RH funkcioniraju što je najbolje moguće i svaka je potpora i vaš savjet dobrodošao te će ih svakako prihvatići. S generalom Jurkovićem na taj sam način surađivao dok je bio na dužnosti zamjenika načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga RH te sam uvjerem kako ćemo tu suradnju nastaviti i u budućnosti." Ministar je čestitao i Dan očeva, odnosno blagdan svetog Josipa.

U prigodnom govoru povodom umirovljenja i izlaska iz vojnog sustava, general-pukovnik Drago Matanović poželio je generalu Jurkoviću puno uspjeha na novoj dužnosti istaknuvši

da u ovom trenutku, nakon toliko godina službe, osjeća i ponos i zahvalnost.

IZVRŠENA POVIJESNA ZADAĆA

"Ponosan sam što sam pripadao jednoj generaciji koja je sudjelovala u stvaranju pobjedničke Hrvatske vojske i u obrani i oslobođenju Republike Hrvatske koja je danas suverena članica NATO-a i Europske unije", istaknuo je. Osvrnuvši se na svoj put u Hrvatskoj vojsci rekao je kako je na tom putu bilo puno krvi, znoja i suza, no da je unatoč svemu izvršena povijesna zadaća na što je iznimno ponosan.

"Ponosan sam na sva postignuća. Nakon svih dužnosti koje sam imao, počevši od zapovjednika gardijske bojne, mojih

TEKST
Janja Marijanović
Šaravanja

FOTO
Josip Kopi

ŠA JURKOVIĆ TOR OBRANE

General-pukovnik Siniša Jurković u obranu suvereniteta Republike Hrvatske uključio se u listopadu 1991. kao pripadnik 121. brigade Hrvatske vojske. Tijekom svoje vojne karijere sudjelovao je i u operaciji ISAF u Afganistanu 2007. godine na dužnosti zapovjednika Operativnog mentorskog tima. Po povratku iz misije bio je načelnik Stožera/zamjenik zapovjednika Gardijske oklopno-mehanizirane brigade, nakon čega je upućen na školovanje u Ratnu školu "Ban Josip Jelačić". U srpnju 2011. preuzima dužnost zapovjednika Gardijske oklopno-mehanizirane brigade koju je izvršavao do svibnja 2015. kad je upućen na školovanje u Sjedinjene Američke Države na National Defence University – National War College na kojem je stekao zvanje Master of science. Nakon završenog školovanja bio je na dužnosti načelnika Stožera/zamjenika zapovjednika Hrvatske kopnene vojske. Od 1. siječnja 2018. bio je zapovjednik Hrvatske kopnene vojske, a od 16. travnja 2020. zamjenik načelnika GS-a OSRH.

Gromova, zapovjednika gardijske brigade Gromova pa sve do dužnosti zamjenika načelnika Glavnog stožera i glavnog inspektora obrane, dao sam sve od sebe, maksimalno predan dužnostima, nisam se študio. I danas se kao general-pukovnik opraštam s vama, kolegicama i kolegama", rekao je general Matanović. Zahvalio je kolegama i suborcima iz Domovinskog rata te svojim roditeljima i obitelji na potpori koju su mu pružali sve ove godine. "Zahvalan sam roditeljima koji su u mene usadili vrijednosti koje su me vodile kroz život kao čovjeka. Zahvalan sam i mojim suborcima koji su u najtežim trenucima, 1991. i 1992. godine, pa do kraja rata bili uz mene. Vidjeli ste me u teškim trenucima, imali smo toliko malo, a sve smo dijelili, vi ste me formirali kao osobu", naglasio je zahvalivši i svim generalima i ministrima od kojih je učio, koji su ga usmjeravali i s kojima je surađivao. "Hvala i dragom Bogu koji je bio uz mene cijeli život, od ranjanja 1995. do danas", rekao je na kraju general-pukovnik Matanović.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 27. stavka 3. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24) i Odluke o osnivanju Po-vjerenstva za utvrđivanje prijedloga izbora kandidata za popunu slobodnih ustrojbenih mesta na temelju internog oglasa i javnog natječaja, KLASA: 023-03-22-03/1, URBROJ: 512-01-22-531 od 1. srpnja 2022., objavljuje

INTERNI OGLAS

**za popunu radnog mjesta u
Upravi za ljudske potencijale,
Službi za izobrazbu,
Odjelu za provedbu izobrazbe**

1. VIŠI STRUČNI SAVJETNIK ZA CIVILNO-VOJNU IZOBRAZBU, 1 izvršitelj

Uvjeti:

- ustrojbeni čin: pukovnik
- ustrojbeni VSSp: D01PC53
- prijediplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani prijediplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomske stručne studije ili prijediplomski sveučilišni studij ili stručni studij u trajanju od najmanje tri godine, društvenog humanističkog, tehničkog, prirodnog ili interdisciplinarnog smjera.

Ostali stručni uvjeti

- poznавanje engleskog jezika
- iskustvo u radu s kadetima.

Mjesto službe: Zagreb

Kandidati osim propisanih uvjeta moraju ispunjavati uvjete iz članka 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske. Prijave s dokazima o ispunjavanju navedenih uvjeta zainteresirani kandidati mogu dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske potencijale, Staničeva 6, 10 000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava je 14 dana od dana objave oglasa u Hrvatskom vojniku.

VOJNIČKE PUŠKE MA

Estonija je prije nego se 2004. godine pridružila NATO-u te nakon desetljeća sovjetske okupacije morala graditi oružane snage (Eesti Kaitsevägi) praktički od nule. U izgradnji prema NATO-ovim standardima najveći joj je problem bilo to što nije imala domaću bazu za proizvodnju oružja i opremanje vojske. Morala se oslanjati na druge nacije. Što se tiče malokalibarskog oružja, u početku se opremanje svodilo na malu količinu različitih tipova puške AK-47, koje je ostavila sovjetska vojska. Estonija je potom 1993. odabrala izraelski Galil. No, legendarna AK-47 Mihaila Kalašnjikova (1919. – 2013.) uvelike je utjecala i na dizajn tog izraelskog proizvoda. Nakon predstavljanja 1972. godine, puške iz serije Galil

TEKST
Ivan Galović

desetljećima su koristile različite vojne i sigurnosne snage, od džungli Srednje Amerike, preko pustinja Bliskog istoka, sve do planina središnje Azije. Puške u NATO-ovu kalibru 5,56 x 45 mm koristio je i mali broj vojski članica tog saveza. Prvo ih je proizvodila tvrtka Israel Military Industries (IMI), a još uvijek ih na tržištu nudi Israel Weapon Industries (IWI).

DOKAZANA U BORBAMA

Taktičko-tehničke značajke koje Galil dijeli s Kalašnjikovom učinile su izraelsko oružje poželjnim izborom za Estonce. Obje puške dobro se ponašaju u najsurovijim borbenim okruženjima, pa i na estonskoj hladnoći. Zbog relativno jednostavne proizvodnje lako su dostupne na tržištu, a još je lakše obučiti vojниke za učinkovito korištenje. Estonske obrambene snage 1994. godine usvojile su Galil i s vremenom koristile više inačica. One uključuju Galil AR (jurišna puška), Galil SAR (kratka jurišna puška) i Galil ARM (jurišna puškostrojnica). Male količine inačice snajperskih pušaka Galil u kalibru 7,62 x 51 mm također su bile u ograničenoj uporabi.

STRELJAČKO NAORUŽANJE

RS

Ministarstvo obrane Estonije dodijelilo je 2008. godine ugovor za modifikaciju pušaka Galil švicarskoj tvrtki Brügger & Thomet (B&T). Uključivao je ugradnju novih prednjih rukohvata i drugih dodatnih nosača/šina za postavljanje optičkih ciljnika, taktičkih svjetiljki, okomitih rukohvata, bacanja granata i drugog pribora. Sve je to B&T i isporučio. Prednji rukohvati B&T služili su kao nosači opreme s pomoću montiranih *Picatinny* šina (MIL-STD-1913). Nakon modifikacije mogli su se koristiti holografski ciljnici ili *red dot* (crvena točka). Većina estonskih Galila bila je opremljena cilnjicima Aimpoint CompM4 s crvenom točkom i odgovarajućim modulima za uvećanje slike Aimpoint 3XMag. Korišten je i

Pripadnik Estonske obrambene lige (Kaitsevägi) naoružan puškom MARS (estonska oznaka R20) na vježbi Sookoll u listopadu 2021. godine

Američka tvrtka Lewis Machine & Tool (LMT) dugo je bila poznata kao manji proizvođač ili modifikator pušaka baziranih na konceptu AR-15. No, zadnjih godina dobila je i neke veće ugovore, među kojima je i opremanje estonskih oružanih snaga

Foto: Asso Puidet / Kaitsevägi

holografski cilnik L-3 EOTech 552. Ciljnici Aimpoint i EOTech kompatibilni su s uređajima za noćno promatranje. Od B&T-a nabavljen je i manji broj bacača granata GL06 40 mm, kao i prigušivača zvuka. Sve modifikacije i nadogradnje uvelike su povećale borbenu učinkovitost Galila.

Puške Galil AR ili karabine Galil SAR nosila je većina estonskih postrojbi, bez obzira na to koje su specijalnosti. Estonski vojnici naoružani Galilom sudjelovali su i u borbama u Iraku i Afganistanu. Puška se dokazala i u obrambenim i u napadnim akcijama. Jako dobar bio je njezin spremnik od 35 metaka. U situacijama kad je bila potrebna stalna paljba Galil ARM korišten je u ulozi lake strojnica. Estonske snage za specijalne operacije koristile su kombinaciju puške Galil SAR i prigušivača zvuka B&T.

VRIJEME ZA NOVO

Unatoč tomu što se Galil pokazao učinkovitim i pouzdanim oružjem, Estonci su s vremenom odlučili izraditi taktičku studiju kako bi nabavili novu pušku, taj put iz koncepta AR-15.

STRELJAČKO NAORUŽANJE

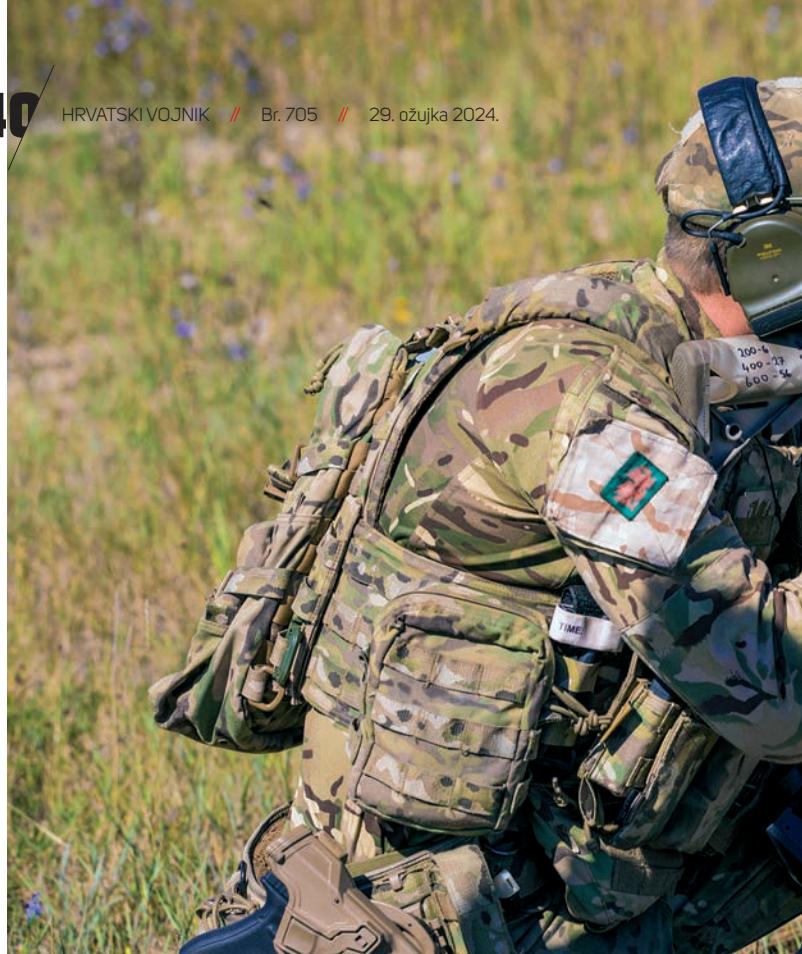
TAKTIČKO-TEHNIČKE ZNAČAJKE JURIŠNE PUŠKE R20

Tip	jurišna puška
Zemlja podrijetla	SAD
Razvoj i proizvođač	Lewis Machine & Tool Defense (LMT)
Početak proizvodnje	2019.
U uporabi	2020.
Kalibar (mm)	5,56 x 45
Princip rada	odvođenje barutnih plinova
Sustav bravljjenja	rotacijom glave zatvarača
Broj žljebova	7
Kapacitet spremnika (metaka)	30
Izbacivanje čahura	Desno
Komande	obostrane (otpuštanje spremnika, zatvarača, punjenje i izbornik paljbe)
Način paljbe	pojedinačno/rafalno
Teoretska brzina paljbe (met./min)	700
Izbornik paljbe	0° / 90° / 180°
Kundak	teleskopski
Duljina cijevi (inč/mm)	14,3/363 (R20) 12/305 (R20S)
Maksimalna duljina puške (mm)	891
Minimalna duljina puške (mm)	808
Masa praznog oružja (kg)	3,32
Ciljnici	optički i mehanički
Učinkovita udaljenost gađanja (m)	500

Međutim, studija je navodila da je zasićenost kancerogenim spojevima i toksinima kojima su izloženi strijelci tijekom sekvence paljbe znatno veća kod pušaka s izravnim plinskim sustavom (M16/M4) u usporedbi s eksternim klipnim puškama. Stoga su odlučili ići na potonju konstrukciju. Drugi zaključci studije navodili su da puška mora biti i lagana, izdržljiva, ali i kompatibilna s noćnim cilnjikom i prigušivačem. Puška je trebala imati slobodno plutajuću cijev koja bi konstantno držala *nulu* u nepovoljnim okruženjima, kao i postavku promjene barutnih plinova koja bi joj omogućila da se bez problema koristi s prigušivačem zvuka.

Nakon dovršetka studije, Nacionalno središte za ulaganje u obranu (Riigi Kaitseinvesteerimuse Keskus – RKIK), koje djeluje pod Ministarstvom obrane, počelo je 2016. u suradnji s oružanim snagama pripremati natječaj. Postupak javne nabave raspisan je u ljeto 2017. Estonija je nabavljala vojno

Estonска vojska dugo je koristila izraelske puške Galil konstruirane na bazi Kalašnjikova. Pokazale su se pouzdanim i u međunarodnim operacijama, pa i u Iraku. Fotografija je snimljena u ožujku 2005. u Bagdadu

streljačko oružje na otvorenom tržištu. Cilj je bio nabaviti modularno oružje za vojnika, koje bi omogućilo korištenje različite suvremene opreme, a da je ergonomično i izdržljivo. Na natječaj je pozvano 14 proizvođača. Nakon opsežnog dvogodišnjeg natječaja i testiranja, Estoniske obrambene snage odabrale su puške američke tvrtke LMT Defense, ispred pušaka tvrtki Sig Sauer te Heckler & Koch. Pobjedničke su puške iz serije modularnih obostranih pušaka MARS (Modular Ambidextrous Rifle System), uključujući inačice MARS-L (AR-15) i MARS-H (AR-10), uz podcijevne bacače granata 40 mm.

Foto: U.S. Army / Sgt. David Foley via Wikimedia Commons

Foto: U.S. Army / Spc. Nyatian Bol

Povjerenstvo je u prvom redu ocjenjivalo pouzdanost oružja te ekonomsku isplativost, odnosno ukupnu cijenu nabave. Pritom su procjenjivani troškovi ciklusa uporabe u 20 godina, a ne samo prvočna nabavna cijena oružja i dodatne opreme. Dakle, rezultat testnih gađanja činio je deset posto ukupne ocjene; zajamčeni broj hitaca u cijelom vijeku uporabe oružja 20 posto; duljina vijeka uporabe oružja 30 posto, a cijena 40 posto. Prema objavljenim podacima, ponuda LMT-a iznosila je 22,7 milijuna eura, u usporedbi sa 27,6 milijuna eura Sig Sauera odnosno 45,5 milijuna eura tvrtke Heckler & Koch.

POBJEDA NAD DIVOVIMA

No, postupak ipak nije tekao glatko. Sig Sauer žalio se, ali odgovarajuće povjerenstvo i sud žalbu su odbacili. Estonija je u ljeto 2019. potpisala ugovor s LMT-om. Prema planu, isporuke su trebale započeti 2020. i trajati do kraja 2021. Međutim, svijet je pogodila pandemija i plan je postajao sve manje vjerojatan. Ipak, RKIK i LMT dali su sve od sebe da ublaže kašnjenja i 2020. godine oružanim snagama predano je 6050 pušaka u kalibru 5,56 mm i 500 u kalibru 7,62 mm. Osim toga, isporučen je i veći dio naručene dodatne opreme. Glavnina isporuke od preostalih 18 340 pušaka trebala je stići 2021., no zbog kašnjenja isporučene su u prvoj polovini 2022. LMT Defense manja je tvrtka, osnovana 1980. pod nazivom Lewis Machine & Tool (LMT) u američkoj saveznoj državi Illinoisu. Osnivač je Karl Lewis, koji je oružarsku karijeru započeo u velikoj tvrtki Springfield Armory. Poslije je sjedište svoje tvrtke preselio u grad Eldridge u Iowi. Od početne proizvodnje komponenti i modularnih oružnih sustava, tvrtka se etablirala u proizvođača kvalitetnih pušaka za vojsku, policiju i vladine agencije, ali i za komercijalnu (civilnu) namjenu. U portfelju tvrtke kompletni su oružni sustavi, bacači granata i sustavi monolitne šinske platforme (Monolithic Rail Platform – MRP). LMT proizvodi i kompletnu liniju dodataka i komponenti za komercijalno tržište koji nadopunjuju oružje tipa AR-15. Puške serije LMT MARS mogu se karakterizirati kao četvrta generacija pušaka M16, ako se uzme da je M16A1 prva, M16A2 druga, a M4 Carbine treća. Sve su to generacije

Britanski snajperist s preciznom puškom L129A1 Sharpshooter Rifle na snajperištičkom natjecanju u Njemačkoj 23. srpnja 2019. LMT Defense isporučio je više od 3400 takvih pušaka Ministarstvu obrane Ujedinjene Kraljevine

Pripadnik OS-a Novog Zelanda u Afganistanu, naoružan puškom LMT .308 MWS (Modular Weapon System), Te su LMT-ove puške počele stizati u pacifičku zemlju 2011. godine

bazirane na dizajnu Eugenea Stonera (1922. – 1997.) i svaka je sljedeća evolucija puške AR-15.

MASOVNA PROIZVODNJA

Puška MARS-L (Light – laka) u kalibru je 5,56 x 45 mm i proizvedena je posebno za potrebe estonske vojske. S druge strane, MARS-H (Heavy – teška) u kalibru 7,62 x 51 mm izvorno je projektirana kao zamjena za puške Ak 4 7,62 mm (švedska inačica puške Heckler & Koch G3). Estonske obrambene snage odabrale su za svoje puške nove nazive: MARS-L označen je kao R20 Rahe (tuča), a MARS-H kao R20L. MARS je razvijen 2014. i prvo je isporučen OS-u Novog Zelanda. Stručnjaci koji tvrde je MARS revolucionaran smatraju da je on redefinirao pojам modularne jurišne puške. Serija oružja M16/M4 uvijek je bila u vrhu što se tiče modularnosti. To se svojstvo uglavnom temeljilo na promjeni konfiguracije zamjenom gornjih prijemnika kako bi puška odgovarala točno određenim zahtjevima i potrebama. Pritom se može promjeniti duljina cijevi, kao i kalibr. LMT je to podigao na višu razinu. Platforma MARS podrazumijeva dvostruki ili obostrani sustav puške, uključujući obostrani držač/otpustač zatvarača, izbornik paljbe, otpuštač spremnika streljiva i ručice za punjenje oružja. Novozelandska narudžba 9000 komada bila je LMT-u prva narudžba standardne pješačke puške za inozemstvo. To je značilo da je LMT sposoban proizvesti oružje u količini u kojoj je to dotad moglo učiniti samo nekoliko tvrtki. Prije toga LMT

Foto: New Zealand Defence Force via Wikimedia Commons

STRELJAČKO NAORUŽANJE

je isporučio više od 3400 preciznih pušaka L129A1 (poznata i kao L129A1 Sharpshooter Rifle) Ministarstvu obrane Ujedinjene Kraljevine. Za potrebe britanskih Kraljevskih marinaca tvrtka tu pušku nadograđuje na inačicu L129A2, ali u kalibru 6,5 x 48 mm Creedmoor. Britanci su to tražili jer Creedmoor ima bolje sposobnosti gađanja ciljeva na udaljenostima do 800 metara. Poboljšanje uključuje cijev duljine 18 inča (457 mm) umjesto 16 inča (406 mm), novi ciljnik Leupold Mark 5HD 3,6-18x44 i prigušivač HuxWrx. Bit će opremljena i balističkim računalom Envision Technology i termalnim ciljnikom Pixels-on-Target.

DOBRO I ZA SPECIJALCE

Kao i sve nove modularne puške tipa AR-15, i puška MARS-L sastoјi se od gornjeg (*upper receiver*) i donjeg prijemnika (*lower receiver*), bolje rečeno – kućišta. Gornji prijemnik spomenuti je MRP (Monolithic Rail Platform).

**Estonski vojnik daje izjavu
24. svibnja 2023.
u povodu vojne vježbe Spring Storm u vojnoj bazi Tapu**

Riječ je, dakle, o monolitnoj šinskoj platformi koja je LMT-ov patent. Proizvedena je od čvrstog otkova zrakoplovnog aluminija 7075-T6. *Monolitna platforma* znači da je izrađena iz jednog komada, što je prvo takvo rješenje na tržištu. Cijev u MRP-u s desne strane puške drže dva *torx* vijka. Oni se zatežu posebnim ključem, koji se nalazi u kompletu puškarskog alata. Posebno rješenje u kojem je cijev potpuno slobodno plutajuća unutar gornjeg prijemnika omogućuje strijelcu da bez utjecaja na strukturu cijevi postavi više dodataka na šine prednjeg rukohvata. S druge strane, slobodno plutajuća cijev povećava preciznost puške. Rješenje je jako dobro i za pripadnike specijalnih snaga, koji na svoje puške vole postaviti puno dodataka, uključujući optičke ciljnice, taktičke svjetiljke i laserske obilježivače. Stavljanje svih tih dodataka može znatno utjecati na masu puške i s vremenom prouzročiti pucanje ili kvar standardnog gornjeg dijela ili prednjeg rukohvata, ali dodatna čvrstoća jednodijelnog MRP-a to sprečava.

Cijevi pušaka MARS izrađene su hladnim kovanjem čelika, kromirane su i užlijebljene, s desnim korakom uvijanja od 1 : 178 mm (1 : 7 inča). Na gornjoj strani cijevi nalazi se plinski blok, klip i šipka, pričvršćeni kao jedan sklop. Tijekom prošlog desetljeća dio proizvođača pušaka AR-15 napušta Stonerov izravni plinski sustav (Direct Impingement – DI) u korist dizajna vanjskog klipa. Tvrde da takvo rješenje pridonosi

Foto: US DoD / Spc. Joshua Whitaker / 29th Mobile Public Affairs Detachment

POBOLJŠANI KUNDAK

Puška MARS dolazi s teleskopskim kundakom LMT SOPMOD. Radi se o inačici kundaka koji preferiraju pripadnici američkih specijalnih snaga. Potkundak, koji se nastavlja na donji prijemnik, anodiziran je tvrdim slojem, a zatim obložen suhim filmom maziva. To omogućuje da se kundak produlji kako ne bi zveckao i stvarao buku. U potkundaku se nalazi povratna opruga za rad sklopa zatvarača, ali služi i kao amortizer za ublažavanje trzaja puške. Tačko rješenje ne dopušta da puška ima kundak preklopiv u stranu.

Kundak je izrađen od izdržljivog polimera i ima nekoliko zanimljivih značajki. Na njegovu je kraju protuklizni gumirani jastučić koji ga na ramenu čini udobnijim. Poboljšana je obrazina, koja omogućuje prirodnije i udobnije prijemanje obraza na kundak. U kundaku se nalaze dva vodonepropusna odjeljka za pohranu baterija ili malih predmeta. Sa svake su strane utori za postavljanje ili skidanje remena. Estonija je odabrala zeleni remen za svoju crnu pušku.

tome da je puška čišća i hladnija, stoga i pouzdanija. Zamjenom nosača zatvarača i sklopa cijevi dobivena je puška s kratkim hodom klipa. Na ustima cijevi nalazi se skrivač plamena SureFire A2, koji ujedno služi kao platforma za postavljanje prigušivača zvuka SureFire SOCOM556 i pojačivača trzaja za ispaljivanje manevarskog streljiva. Cijevi su oblikovane tako da imaju poseban Zub na koji se može pričvrstiti bajonet. Dolaze u duljinama od 10,5 do 20 inča. To znači da se puška može konfigurirati u inačicu za blisku borbu u urbanom području, a zatim zamjenom cijevi u pušku dugog dometa. Estonija se odlučila za nestandardnu duljinu cijevi od 14,3 inča (363 mm) za inačicu R-20, te za 12 inča (305 mm) za kratku inačicu R20S (Short). MRP sustav nudi različite duljine cijevi, ali i različite kalibre. Korisnik zamjenom samo cijevi može imati kalibre .300 Whisper/Blackout ili .204 Ruger. Zamjenom cijevi, zatvarača i spremnika korisnik može svoju pušku promijeniti i za kalibr 6,8 mm SPC, koji postaje novi standardni puščani kalibar Američke kopnene vojske.

MONTAŽA OPTIČKIH CILJNIKA

Patentirana tehnologija MRP omogućuje i brzu zamjenu cijevi na terenu. Ona se učvršćuje tako da minimizira pomake točke udara. Na vrhu gornjeg prijemnika nalazi se neprekinuta Picatinny šina (MIL-STD-1913) na poziciji "12 sati", a na preostalim su stranama M-LOK kompatibilni utori za

TAKTIČKO-TEHNIČKE ZNAČAJKE PRECIZNE PUŠKE R20L

Tip	precizna puška
Zemlja podrijetla	SAD
Razvoj i proizvođač	Lewis Machine & Tool Defense (LMT)
Početak proizvodnje	2019.
U uporabi	2020.
Kalibr (mm)	7,62 x 51
Princip rada	odvođenje barutnih plinova
Sustav bravljjenja	rotacijom glave zatvarača
Broj žljebova	10
Kapacitet spremnika (metaka)	20
Izbacivanje čahura	Desno
Komande	obosrane (otpuštanje spremnika, zatvarača, punjenje i izbornik paljbe)
Način paljbe	pojedinačno
Teoretska brzina paljbe (met./min)	700
Izbornik paljbe	0°/90°
Kundak	teleskopski
Duljina cijevi (inč/mm)	16/406
Maksimalna duljina puške (mm)	984
Minimalna duljina puške (mm)	902
Masa praznog oružja (kg)	4,25
Ciljnici	optički i mehanički
Učinkovita udaljenost gađanja (m)	800

POUZDANI SPREMNICI

U odnosu na AR-15/M16/M4, kod pušaka MARS poboljšan je i uvodnik spremnika streljiva. Veći kut uvođenja olakšava umetanje spremnika, posebno pri slabom svjetlu. Spremni su popularni Magpul PMAG 30 AR/M4 GEN M3. Poznati su kao jedni od najpouzdanijih na tržištu. Osim spremnika, mogu se koristiti i bubenjevi kapaciteta 50 i više metaka kao što su X-Products X-15, Magpul PMAG D-60, Ultimag 10R, ProMag AR-15 65 i KCI.

Foto: Eesti Kaitsevägi / Estonian Defence Forces

Pripadnica estonskih oružanih snaga na bojnom gađanju puškom R20

pričvršćivanje dodatne opreme. Picatinny šina namijenjena je prije svega za montažu optičkih ciljnika. Estonske oružane snage odlučile su se za red dot refleksne ciljnike Vortex Sparc AR i Holosun HS515GM-BDC-EST, povećalo (magnifier) Holosun HM3X-EST te laserski ciljnik / osvjetljivač Holosun LE321G za noćno gađanje. Na istu su Picatinny šinu kao pričuvni postavljeni preklopni mehanički ciljnici. Stražnji ciljnik podesiv je po vjetru i po visini, a ima otvor blende za dugi i kratki domet. Prednji je podesiv samo po visini. Oba su ciljnika prilično kompaktna.

Samo na desnoj strani puške otvor je za izbacivanje čahura sa zaštitnim poklopcom koji sprečava ulazak stranih tijela u ležište metka i prostor sklopa zatvarača. Kretanje sklopa zatvarača automatski otvara poklopac kako bi omogućilo izbacivanje čahura. Iza otvora je tzv. odbijač čahura (case deflector), koji štiti lice ljevorukog strijelca od čahura. Iza odbijača je potiskivač zatvarača (forward assist), koji se koristi prilikom zastroja. Novi je proizvod na puški MARS dvostruka ručica za punjenje, nešto veća od originalne na puškama AR-15, s dva repa za lakše hvatanje i povlačenje. U MRP integriran je prednji rukohvat. Uobičajena mu je zaščita cijevi od oštećenja, te strijelca od vruće cijevi, a na njega se mogu montirati i različiti dodaci. Ima utore na koje se montažne šine mogu postaviti po želji korisnika. Kroz utore ide zrak za hlađenje cijevi, a zahvaljujući njima ukupna masa smanjuje se u odnosu na M16/M4, čiji je prednji ruko-

ELEKTRONIČKA TEHNIČKA KNJIŽICA

Kako bi logistički pomogao estonskim oružanim snagama, LMT Defense se, što se tiče održavanja pušaka, udružio s tvrtkama Milrem LCM (danasmilworks) i Visible Assets. Estonski Milworks već pomaže u održavanju oklopnih borbenih vozila. Američki Visible Assets razvio je najnoviju tehnologiju bežičnog brojača hitaca i elektronike za evidentiranje tehničkog stanja puške. To rješenje označava tzv. elektroničku tehničku knjižicu puške. Tehnologija RuBee koristi magnetska polja, koja su sigurnija od rješenja na bazi radiofrekvencija (Radio-Frequency Identification – RFID), a puškarima daje automatske obavijesti o stanju oružja.

hvat potpuno zatvoren. Na donoj strani prednjeg rukohvata, tj. na "šest sati", može se postaviti prednji okomiti rukohvat, nožice ili podcijevni bacač granata. Estonske oružane snage odabrale su za svoje puške podcijevne bacače granata LMT M203 u kalibru 40 mm duljine cijevi devet inča.

VOJSKE I POLICIJE TRAŽE

Kao što mu naziv govori, donji prijemnik modularni je sustav s dvostrukim komandama ili MARS (Modular Ambidextrous Rifle System). Jednake se komande nalaze na obje strane puške. Svaka komanda postavljena je tako da bude što sličnija onoj s druge strane. To omogućuje korisnicima pouzdano rukovanje puškom bez obzira na to koja im je ruka dominantna. Radi se o značjkama koje su vojske i policije tražile godinama.

Estonski vojnik s puškom MARS na vježbi Spring Storm 23 provedenoj u svibnju prošle godine

Izbornik paljbe nalazi se iznad pištoljskog rukohvata i s obje je strane identičan. Njim se lako rukuje. Režim paljbe označen je jasnim pikogramskim ikonicama. *Zakočeno* ima označku bijelog pravokutnika u kojem se nalazi ikonica metka prekrivena dijagonalnim crtama; *pojedinačno* ima jednaku označku kao *zakočeno* – ali crvene je boje i nije prekriven metak; *rafalno* je jednako kao *pojedinačno*, s tim da se u pravokutniku nalaze ikonice dvaju metaka.

Druge dvije komande: zadržavanje / otpuštanje zatvarača i otpuštanje spremnika streljiva nisu jednakozivene. Na desnoj strani zadržać / otpuštač zatvarača izведен je u obliku dviju papučica (gornje i donje), a s lijeve strane u obliku jedne papučice (gornje). S desne je strane papučica točno iznad okidača i nešto mu je bliža. Otpuštač spremnika streljiva na desnoj strani izведен je u obliku gumba, a s lijeve strane u obliku papučice. Nalaze se u malim štitnicima koji štite od nehotičnog aktiviranja. Pištoljski rukohvat ergonomski je i teksturiran s izbočinama za lakši hvat.

Foto: Eesti Kaitsevägi / Estonian Defence Forces

STRELJAČKO NAORUŽANJE

Foto: Eesti Kaitsevägi / Estonian Defence Forces

Puška R20 s podcjevnim bacaćem granata na službenom predstavljanju u Estonским obrambenim snagama

prstima. U njega se smješta brojač hitaca, tzv. elektronička tehnička knjižica o stanju puške.

Štitnik okidača također je redizajniran u odnosu na AR-15 na donjem prijemoniku. Povećane su mu dimenzije, a nosi naziv zimski štitnik okidača, kako bi strijelac koji nosi zimske rukavice lakše pristupio okidaču. Usto, okidač je dvostupanjski, poznatiji kao europski. Prvi stupanj aktivira se pri masi okidanja od četiri i pol funte, a drugi pri jednoj i četvrti funti, što je ukupno pet i tri četvrtine funte. To znači da je nakon početnog pritiska na okidač

Novi Zeland od LMT-a je kupio 9000 pušaka MARS. Oružane snage počele su ih uvesti u operativnu uporabu 2017. godine. Na fotografiji je inačica MARS-L

Foto: Crown copyright 2022 / New Zealand Defence Force

potrebno samo malo pojačanje pritiska da bi se opadio metak. To čini opaljenje puno glatkijim, povećavajući preciznost puške, odnosno preciznu kontrolu okidanja.

PROBLEMI ZA SOCOM

Na puški je i novi, poboljšani sklop zatvarača, koji ima čvrste mehanizme za ubacivanje i izvlačenje čahure, poboljšan otvor za udarnu iglu i napredni dizajn uzorka bradavica. Proizvođač navodi da ta kombinacija povećava pouzdanost, funkcionalnost i izdržljivost. Dizajniran je na zahtjev američkog Zapovjedništva za specijalne operacije (SOCOM). Početkom 2000-ih SOCOM je imao puno slomljenih zatvarača na svojim puškama M4A1. Zanimljivo je da to nije bio problem cijelih oružanih snaga, već je uglavnom bio ograničen na specijalne postrojbe. LMT je na svojim puškama redizajnirao zatvarač kako bi riješio te probleme. Zaštitio ga je završnom obradom na bazi nikla, čime je riješen problem lomljenja. Promjene je doživio izvlakač, dodana je druga opruga, i obje su nešto većih dimenzija. Nosač zatvarača također je doživio promjene. Promijenjen je i način razvođenja plina, koji je sad ravnomjernije podijeljen na lijevu i desnu stranu. Dodan je još jedan otvor, koji pomaže bržem izlasku nepotrebнog plina. Osim kalibra, najveća je razlika između estonske jurišne puške R20 i precizne puške R20L u dimenzijama. Precizna puška ima dulju cijev i bolji kundak. Odlikuje je i bolja ergonomija, tj. moguće je podesiti i obrazinu i duljinu kundaka.

R20L poluautomatska je puška, također s obostranim komandama. Kapacitet spremnika iznosi 20 metaka. Na pušku je postavljen optički ciljnik Trijicon VCOG 1-8x28. Učinkovita je udaljenost gađanja puškom do 800 metara. Puške MARS važne su za LMT iz nekoliko razloga. Uvođenjem obostranih komandi tvrtka je dovršila svoju pušku kao najnapredniju AR platformu na tržištu. Ugovor s Estoncima označava početak nove ere kapaciteta za proizvodnju i isporuku velikog broja vojnih pušaka. Kako se radi o kvalitetnim puškama, viša im je i cijena. Puška R20 prodaje se za 3500 dolara, što je puno novca za oružje konfiguracije AR-15. S druge strane, estonske su oružane snage doble pouzdanu pušku za sljedećih 20 godina.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE POTENCIJALE

Na temelju članka 60. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 155/23, 158/23 i 14/24) i članka 62. Pravilnika o izobrazbi (Narodne novine, br. 50/23), raspisuje

INTERNI OGLAS

za školovanje uz rad djelatnika Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske na doktorskim studijima u akad. god. 2024./2025. uz potporu Ministarstva obrane:

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA TEHNIČKIH ZNANOSTI

Znanstveno polje: STROJARSTVO

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: TEHNOLOGIJA PROMETA I TRANSPORT

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: ELEKTROTEHNIKA

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: TEMELJNE TEHNIČKE ZNANOSTI

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: INTERDISCIPLINARNE TEHNIČKE ZNANOSTI

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: GRAĐEVINARSTVO

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: RAČUNARSTVO

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: GEODEZIJA

Znanstvena grana: – sve grane

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA PRIRODNIH ZNANOSTI

Znanstveno polje: KEMIJA

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: GEOGRAFIJA

Znanstvena grana: – sve grane

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA BIOMEDICINA I ZDRAVSTVO

Znanstveno polje: KLINIČKE MEDICINSKE ZNANOSTI

Znanstvena grana: – sve grane

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA DRUŠTVENIH ZNANOSTI

Znanstveno polje: POLITOLOGIJA

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje: PEDAGOGIJA

Znanstvena grana: – sve grane

Znanstveno polje:	SOCIOLOGIJA
Znanstvena grana:	– sve grane
Znanstveno polje:	PSIHOLOGIJA
Znanstvena grana:	– sve grane

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA HUMANISTIČKIH ZNANOSTI

Znanstveno polje:	POVIJEST
Znanstvena grana:	– sve grane
Znanstveno polje:	INFORMACIJSKE ZNANOSTI
Znanstvena grana:	– sve grane

IZ ZNANSTVENOG PODRUČJA INTERDISCIPLINARNA PODRUČJA ZNANOSTI

Znanstveno polje:	SIGURNOSNE I OBRAMBENE ZNANOSTI
Znanstvena grana:	– sve grane

Na interni oglas mogu se prijaviti kandidati koji su završili odgovarajući sveučilišni diplomski studij ili sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij ili sveučilišni specijalistički studij iz odgovarajućih znanstvenih polja i ispunjavaju opće uvjete javnog natječaja visokog učilišta za upis doktorskog studija u akad. god. 2024./2025. i/ili kandidati upisani na doktorske studije u ranijim akademskim godinama iz znanstvenih područja, polja i grana navedenih u oglasu.

Potpore Ministarstva obrane za školovanje na doktorskim studijima uz rad u akad. god. 2024./2025. odobrava se za doktorske studije u Republici Hrvatskoj, te za doktorski studij iz znanstvenog polja Sigurnosne i obrambene znanosti (Ph.D. In Military Sciences), koji se izvodi na Doktorskoj Školi za vojne znanosti (The Doctoral School of Military Sciences), Sveučilište javnih službi (University of Public Service) Mađarska, (<https://en.uni-nke.hu/study-programs/>

doctoral-programs/phd-in-military-sciences/doctoral-school-of-military-sciences).

UVJETI ZA PRIJAVU NA INTERNI OGLAS:

- djelatna vojna osoba (najmanje osobnog čina poručnik / poručnik korvete)
- državni službenik s najmanje pet godina radnog iskustva – službena ocjena u zadnje dvije ocjenjivane godine ne manja od "dobar" za djelatne vojne osobe ili "uspješan" za državne službenike i namještenike
- znanje engleskog jezika najmanje 75 % po metodi ALCPT/ECL ili STANAG 2222
- Izjava o spremnosti angažiranja za potrebe Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" odnosno Sveučilišta obrane i sigurnosti.

UZ PRIJAVU NA INTERNI OGLAS POTREBNO JE PRILOŽITI:

- životopis
- motivacijsko pismo (kandidati koji planiraju upisati doktorski studij u akad. god. 2024./2025. obvezno navode doktorski studij te znanstveno područje / polje / granu)
- presliku diplome / potvrde o završetku studija (kandidati koji su završili diplomski studij ili sveučilišni specijalistički studij ili stekli magisterij znanosti iz odgovarajućih znanstvenih polja)
- presliku indeksa s položenim ispitima i potvrdu o zadnje upisanom semestru doktorskog studija (samo kandidati koji su upisani na doktorske studije)
- dokaz o objavljenim stručnim / znanstvenim radovima iz znanstvenog područja / polja upisa.

Prijave s navedenim prilozima zainteresirani kandidati za školovanje uz rad na doktorskim studijima u akad. god. 2024./2025. uz potporu Ministarstva obrane Republike Hrvatske trebaju dostaviti na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Uprava za ljudske potencijale, Sektor za razvoj i upravljanje ljudskim potencijalima, Stančićeva 6, 10 000 Zagreb.

Rok za podnošenje prijava na interni oglas je 12. travnja 2024. godine.

RAZVOJ PROTUOKLOPNIH VOĐENIH SUSTAVA (X. DIO)

STARENO

Izraelska tvrtka Rafael tvrdi da je njezin sustav Spike jedini predstavnik pете generacije na tržištu. Doduše, to tvrdi i europska tvrtka MBDA za svoj sustav Akeron MP. Po čemu su ta dva sustava jedini i pritom pete generacije? Po tome što su objedinili optičko samonavodenje s mogućnošću upravljanja projektilom preko optičkog kabela. Operater može odabrati hoće li se projektil samonavoditi na cilj ili će to učiniti on.

Postoji i mogućnost da se projektil u početku navodi sam te da operater preuzme vođenje u zadnjoj fazi leta. Usto, kod obaju sustava operater može promjeniti cilj tijekom leta. Sve to omogućava uporaba optičkog kabela preko kojeg teku informacije u oba smjera. Operater na prikazniku vidi sliku s kamere kojom se projektil samonavodi na cilj. Zbog toga zna gdje se projektil nalazi u prostoru i u odnosu na

TEKST
Mario Galić

cilj. Operater upravlja projektilom palcem desne šake preko polugice vrlo slične *gljivama*, tj. analognim palicama (*thumbstick*) na kontrolerima igračih konzola. To rješenje na prvi pogled jako podsjeća na prvu generaciju protuoklopnih vođenih sustava kod kojih je operater ručno preko palice upravljao letom projektila. No, ustvari, nije nimalo slično. Operater kod pете generacije zapravo ne upravlja letom projektila, već samo odabire mjesto (cilj) koji će pogoditi. To izvodi tako da usmjerava križić vidljiv na prikazniku na kojem se projicira slika s optike projektila. Operater pomiče križić, a sustav za upravljanje letom projektila onda prema tome korigira let. Zbog toga operater može navoditi projektil samo prema ciljevima koji su u vidnom polju optike projektila. S gubitkom visine leta smanjuje se i vidno polje optike, pa se tako smanjuju i opcije operatera. Teorijski je moguće da operater pomicanjem križića krajnje desno, lijevo, gore ili dolje prisili projektil na oštro manevriranje, no vjerojatnost da će tako pogoditi cilj nije posebno velika.

ZAŠTO KUPITI BAŠ TO?

Jako dobro uvježbani operateri mogu pomicanjem križića odabrati mjesto pogotka: recimo, stražnji dio krova kupole tenka, gdje je oklop najtanji. Mogu i navesti projektil da uđe u

Najsuvremeniji laki protuoklopni vođeni sustavi ponovno su dobili žicu. Dobro, nije baš žica, već optički kabel. Ipak se čini kao korak unazad. Pa zašto su se onda neki proizvođači odlučili za to? I zašto tvrde da je to korak naprijed?

VE OPCIJE

neki objekt kroz vrata ili prozor. Ručno navođenje omogućava uništavanje ciljeva koje optika i sustav navođenja ne bi mogli prepoznati. Izraelska vojska objavila je prije nekoliko godina snimke izrađene s pomoću optike projektila sustava Spike kojim su pogodani minobacački položaji terorističkih skupina. Sustav za samonavođenje teško bi inače prepoznao cilj koji čini jedna maskirana cijev i dvije ili tri osobe koje se stalno kreću. Operateri nisu imali nikakvih problema.

Činjenica da operater može upravljati projektilom otvara mnoge opcije. Doduše, sve te opcije znaće da operateri takvih sustava moraju biti puno bolje uvježbani nego operateri, recimo, američkog Javelina. Istina je da se na Javelin, kad se jednom lansira, više ne može utjecati. Ali istina je i da operateri (posebno u borbenim uvjetima) time baš i nisu nešto opterećeni. Zbog toga i Rafael i MBDA tvrde kako je obuka na njihovim sustavima vrlo jednostavna, brza i u skladu s tim jeftina. Ponajviše zbog togā što oba sustava u lanserima imaju ugrađene simulatore. No to samo po sebi ne jamči kratku obuku.

Istina je da operateri na sustavima Spike i Akeron mogu odrabiti princip samonavođenja projektila i time si jako olakšati posao. Ali, onda se postavlja pitanje: "Zašto uopće kupiti sustav pete generacije kad se sve njegove mogućnosti neće koristiti?"

I Spike LR2 (na Rafaelovoj fotografiji) i Spike ER2 imaju sve najbolje odlike najsvremenijih protuoklopnih vođenih sustava. Iskustva iz borbenе uporabe pokazala su da Rafaelovi projektili mogu djelovati i kao svojevrsne izvidničke letjelice

Foto: Rafael

PODLISTAK

Akeron MP vjerojatno još nije korišten u borbi, no navodno je Francuska isporučila određen broj primjeraka Ukrajini, pa je pitanje koliko će još biti tako. Za Spike se zna da je korišten u protuterorističkim operacijama te u ratu za Nagorno-Karabah 2020. godine. Ministarstvo obrane Azerbajdžana objavilo je snimke koje pokazuju da su operateri uspješno zamjenjivali ciljeve desetak sekundi prije pogotka. Na jednoj se snimci vidi i da je operater uspio dva puta zamijeniti cilj prije pogotka.

STARJI NAZIVI

Spike je serija protuoklopnih vođenih sustava koji zadovoljavaju sve potrebe potencijalnih kupaca: od borbe na vrlo malim udaljenostima do uništavanja ciljeva na više od 50 km. Sustav je prvi put predstavljen 1997. pa svi izvori tu godinu navode kao početak operativne uporabe. Zapravo je pod nazivom Gil u operativnu uporabu Izraelskih obrambenih snaga (IDF) ušao 1998. kao zamjena za sustave Dragon i TOW. Zbog toga su najranije oznake serije NT-G Gil, NT-S Spike i NT-D Dandy. Ponajprije zbog lakše promocije potencijalnim kupcima, od 2002. godine oznake su promijenjene u Spike MR, Spike LR i Spike ER.

Najmanji, Spike SR, razvijen je naknadno kako bi vojnici dobili ubojito protuoklopno oružje za vrlo male udaljenosti od 50 metara naviše. Ima optičko samonavođenje, pa mu preciznost ne opada s dometom, koji je čak 2000 metara. Spike SR namijenjen je za naoružavanje jednog vojnika i rabi se jednokratno. Zbog toga nema zasebni cilnik, već vojnik cilja s pomoću optike projektila. Rafael najzahtjevnijim kupcima nudi Spike NLOS (Non Line Of Sight). Najnovija inačica ima domet sa zemlje 32, a iz zraka 50 kilometara. S bojnom glavom procijenjene mase šest kilograma, ne iznenadjuje da ga Rafael predstavlja kao višenamjenski projektil sposoban i za protubrodsku borbu.

Za ovaj su tekst najzanimljiviji sustavi Spike LR2 i Spike ER2. Broj 2 pokazuje da su to poboljšane inačice prijašnjih sustava iako je način djelovanja nepromijenjen. Zbog toga su i osnovni podsustavi također nepromijenjeni. Spike je i prijenosni sustav, koji se sastoji od paljbine postaje (Firing Post) i kon-

PODLISTAK

tejnera u kojem se nalazi raketa. Paljbeni postaja sastoji se od višenamjenske zapovjedno-lansirne jedinice (Command Launch Unit – CLU), termalnog ciljnika (Thermal Sight) i tronošca (Tripod). S pomoću CLU-a traži se cilj, nacilja ga se te lansira projektil. Kontejner se sastoji od projektila, lansirne cijevi i baterije, a nakon uporabe se odbacuje. Paljbeni postaja jednaka je za oba sustava. Jedina je razlika što, zbog znatno većeg i težeg projektila, Spike ER2 koristi znatno veći tronožac veće nosivosti.

Jednokratni kontejner za čuvanje, transportiranje i lansiranje sastoji se od projektila, cijevi i baterije.

Princip djelovanja projektila sustava Spike LR2 i Spike ER2 već je opisan u tekstu. Svi projektili u vrhu imaju dnevne i noćne elektrooptičke sustave. Dnevni je naponom povezan uređaj, puno poznatiji po pokrati CCD (Charge-Coupled Device). Noćni je slikovni infracrveni, poznatiji kao IIR (Imaging Infra Red). Taj drugi namijenjen je za otkrivanje ciljeva noću i u nepovoljnim vremenskim uvjetima. S obzirom na to da je CCD još uvek puno učinkovitiji od IIR sustava, potonji je kod sustava Spike LR2 i Spike ER2 znatno veći. Na taj su način projektanti osigurali jednak

**Simulator sustava Spike na lokaciji u Danskoj.
Zahvaljujući svestranosti te izboru različitih inačica, broj vojski koje ga koriste već se kreće oko četrdeset**

Foto: Jérôme Bardenet/SRPA/TDF/The Armée de Terre's Facebook page

domet djelovanja pri uporabi obaju sustava. Poboljšanja u elektrooptičkim sustavima obaju projektila bila su nužna jer su znatno povećani dometi.

SMANJENJE MASE – VEĆI DOMET

I Spike LR2 i Spike ER2 imaju sve najbolje odlike najsuvremenijih protuoklopnih vođenih sustava. Osnovni je način djelovanja gađanje vidljivog cilja, vezujući projektil za njega prije lansiranja. Druga je mogućnost gađanje nevidljivog cilja, pa stoga i bez vezivanja za njega prije lansiranja. Projektil će samostalno otkriti cilj tijekom leta i napasti ga. Treći je način napad na tek povremeno vidljiv cilj, pa se projektil ne može zaključati na njega prije lansiranja, već će se vezati na njega u završnoj fazi leta. Neki izvori tvrde da, prilikom testiranja Američke vojske, način vezanja projektila Spike LR tijekom leta nije radio najbolje. Odnosno, projektili bi se ili vezali na pogrešne ciljeve ili bi se sustav navođenja *zbunio* te ne bi napali niti jedan cilj. Ti su se problemi javljali samo u načinu rada *ispali i zaboravi*.

Ako operater prati let projektila sve do udara u cilj, ti se problemi lako rješavaju preuzimanjem nadzora i usmjeravanjem projektila. Zahvaljujući dvosmjernoj vezi preko optičkog kabala, operateri mogu preusmjeriti projektil ili otazakati napad. Iskustva iz borbene uporabe pokazala su da su projektili Spike LR i ER često djelovali i kao svojevrsne izvidničke letjelice.

Budući da postoji opcija snimanja svakog napada, dobivena slika može se naknadno analizirati. Iako bi i operateri, prateći let projektila, sami uočili mnoge potencijalne ciljeve. Rafael je u službenom promidžbenom materijalu zaboravio navesti i brzinu leta projektila. Procjene su da leti brzinom od 160 do 180 metara u sekundi.

Zanimljivo je da su novi, znatno veći dometi, ostvareni istodobno sa smanjenjem mase projektila. Tako masa projektila sustava Spike LR2 iznosi 12,7 kilograma u trenutku lansiranja. Stariji projektil ima masu 14 kg. Pritom je domet s početna četiri povećan na pet i pol kilometara. Domet izvedenice namijenjene uporabi s helikoptera (umjesto optičkog kabela ima podatkovnu vezu) iznosi deset kilometara. Rafael u službenim prospektima ne navodi ni podatak o probojnosti tandem kumulativne bojne glave ili barem o njezinu masi. Neslužbeno se spominje da je probognost 900 mm homogenog

Francuski vojnici fotografirani 2020. sa sustavom Akeron u operaciji Barkhane u afričkoj regiji Sahelu

SPRAVOM U NOVOJ GENERACIJI

O sustavu Akeron MP detaljnije smo u Hrvatskom vojniku pisali nedavno (v. tekst Akeron MP – protuoklop pete generacije, HV br. 688). Dakle, i on ima navodenje ispaliti i zaboravi, ali i navodenje preko optičkog kabela koje provodi operater. Zato taj proizvod tvrtke MBDA i može biti sustav pete generacije. Ima optički sustav sa monavodenja te infracrvenu kameru za djelovanje pri lošoj vidljivosti.

Kao i Spike, i Akeron MP rabi optički kabel za vezu s lanserom, što operateru omogućava praćenje leta i preuzimanje navodenja projektila.

MBDA je na osnovi sustava Akeron MP razvila znatno veći projektil Akeron Longue Portée, kojim se mogu služiti jurišni helikopteri, velike besposadne letjelice, pa i kopnena borbena vozila. Domet je povećan do dvadeset kilometara i zbog toga je ugrađena dvostrjerna podatkovna veza. Sustavu navodenja dodan je s Akerona MP i sustav poluaktivnog laserskog navodenja.

čeličnog oklopa zaštićenog eksplozivno-reaktivnim oklopom. Masa projektila s kontejnerom Spike ER iznosi 34 kilograma. Iako je nominalno prenosiv, i sam Rafael savjetuje da ga se stavi na neko vozilo. Kod Spikea ER2 masa projektila s kontejnerom ostala je jednaka. Istodobno je domet povećan s osam na deset kilometara. Izvedenica namijenjena uporabi s helikoptera ima domet 16 kilometara.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE**

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19 i 158/23) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2024./2025. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno **do 20 kandidata/kinja**, upisanih na prvu godinu sveučilišnog prijediplomskog studija na:

I. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU – FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojni pilot

Rok za podnošenje prijava je **5. travnja 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnom uredu na portalu postani-student (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobnjem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat/kinja šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDAT/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2002. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19 i 158/23)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija u rujnu 2024.
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu (Narodne novine,

br. 42/14, 134/15, 109/16 i 97/17), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij
– uspješan završetak seleksijskog letenja.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na portalu postani-student u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete te posebno vrednovanje na seleksijskom letenju kandidata za vojne pilote, u trajanju od pet tjedana, tijekom srpnja i kolovoza 2024.

Kandidati/kinje koji su kao učenici 3. razreda srednje škole zadovoljili kriterije odabirnog postupka uključujući kriterije seleksijskog letenja tijekom 2023. godine, u odabirnom postupku 2024. godine upućuju se na provjeru zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih kriterija za kadete – vojne pilote.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se kandidati/kinje koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i steknu pravo upisa na sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojni pilot.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza 2024. pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2024.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23).

Nakon uspješno završenog sveučilišnog prijediplomskog studija Aeronautika – vojni pilot (šest semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti/kinje upisuju sveučilišni diplomski studij Aeronautika – vojni pilot (četiri semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnička izobrazba i letačka obuka u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin" u Zemuniku Donjem.

Nakon završenog sveučilišnog prijediplomskog i diplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, stimulativni sustav profesionalnog razvoja i mogućnost sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na mrežnoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> ili <https://vojnispilot.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti u Šredišnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/2380-202) te u područnim odjelima i odsjecima za poslove obrane Ministarstva obrane.

GODINA SPORTA

Foto: pixels.com Frans Van Heerden

Prvi svjetski rat, koji je trajao od 1914. do 1918., prvi je put u tada mlađoj modernoj olimpijskoj povijesti prekinuo četverogodišnji niz održavanja Igrala. Nasreću, okončanjem ratnih zbivanja u svijetu olimpijski se pokret nastavlja

TEKST
Ivan Šurbek

OLIMPIJSKE IGRE (IV. DIO) POVRATAK IGARA

Šeste po redu Igre, planirane za 1916. u Berlinu, sprječio je rat, pa su slijedile prve poslijeratne, 1920. godine. Smatra ih se VII. Olimpijskim igrama, unatoč tomu što VI. nisu održane. Domaćin im je bio belgijski grad Antwerpen (franc. Anvers). Za domaćinstvo su se natjecali još Amsterdam i Lyon, ali odlučili su povući kandidature. Vremena za organizaciju Igrala nije bilo puno. Belgija je u ratu pretrpjela velike gubitke, ali to je nije sprječilo da izgradi novi stadion, kapaciteta 30 tisuća gledatelja, koji je trebao biti dovoljan za one koji su željeli vidjeti najbolje sportaše tog vremena. U Antwerpenu je prvi put izgovorena olimpijska prsega. Radi se o tekstu koji na otvaranju Igrala čita jedan sportaš, kojeg za to izabere domaćin. Čast da bude prvi pripala je belgijskom mačevaocu, plivaču i vaterpolistu Víctoru Bojinu. Natjecao se na Igrama 1908., 1912. i 1920. te osvajao medalje u različitim sportovima. Antwerpen ostaje upamćen i po tome što je prvi put na Igrama zalepršala olimpijska zastava s pet isprepletenih krugova koji simboliziraju kontinente i sve zemlje svijeta. Na Igre se prijavilo čak 2622 sportaša iz 29 zemalja, a natjecali su se u 22 sporta podijeljena u 156 disciplina. Nakon Londona ponovno su uvršteni

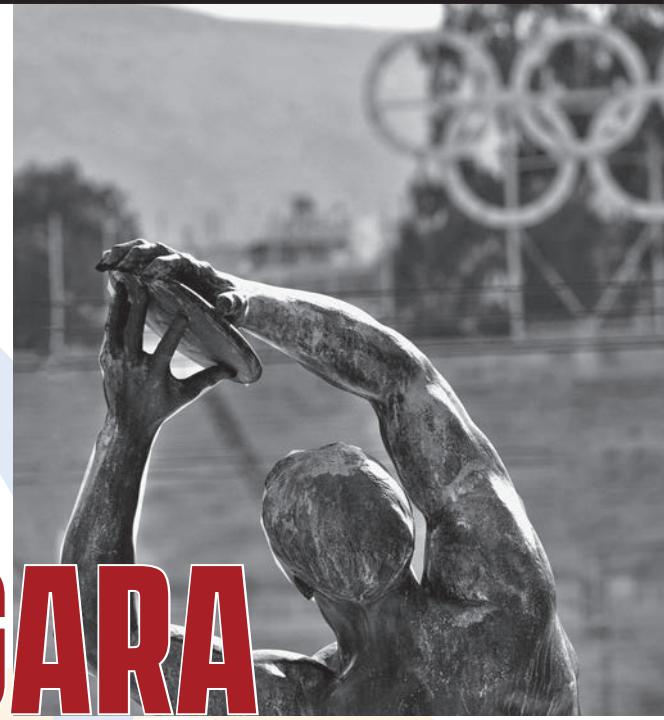
Paavo Nurmi, poznat kao Leteći Finac, jedan je od najvećih dugoprugaša u povijesti

i zimski sportovi – umjetničko klizanje i hokej na ledu. Igre su zbog njih dugo trajale: od 20. travnja do 12. rujna. Ni nedaće nedavnjog ratnog vihora nisu sprječile sportaše da pokažu svoje umijeće i upisu se među besmrtnike. Izraz Leteći Finci možemo predstaviti likom jednog od najboljih trkača

svih vremena: Paave Nurmija. Nakon uspjeha sunarodnjaka Hannesa Kolehmainena, koji je bio pionir Letećih Finaca, Nurmij je zapravo bio njegova poboljšana i uspješnija verzija. Imao je sve što je potrebno vrhunskom sportašu i jednom od najistaknutijih olimpijaca.

Paavo Nurmij rođen je 1897. u Turkuu u brojnoj obitelji siromašnog stolara. Za život je zarađivao obavljajući različite uredske poslove. Sa 13 godina ostaje bez oca, a obitelj nakon toga živi u jednoj sobi jer je, kako bi nešto zaradila, prisiljena iznajmljivati vlastitu kuhinju. Kao mladić s prijateljima je svakog dana trčao šest kilometara kako bi otišao plivati, a potom je to radio i pri povratku. Na Igrama je prvi put sudjelovao 1920. Osvojio je tri zlata: na 10 000 m, u individualnom i timskom krosu, te srebro na 5000 m. Njegove su najuspješnije Igre bile pariške 1924., kad je osvojio pet zlata. Zlato i dva srebra osvojio je 1928. u Amsterdamu. Bio je i višestruki svjetski rekorder, a nastupio bi i na Igrama u Los Angelesu 1932. da godinu prije toga nije proglašen profesionalcem.

Uz Nurmija, povijest na Igrama u Belgiji pisali su još neki sportaši. Hannes Kolehmainen osvojio je zlato u maratonu. Britanski atletičar Alfred

Američki plivač Johnny Weissmuller utjelovio je na filmu lik Tarzana

Finac Paavo Nurmi (drugi zdesna) na startku utrke

Ilustrativna fotografija olimpijskih krugova, jednog od simbola Igara

Harold Abrahams i Eric Liddell – britanski atletičari koji su inspirirali autora Oscaram nagrađenog filma Vatrene kočije

Plivač Duke Kahanamoku rođen je u kraljevskoj palači na Havajima

Hill željezničar je koji je trijumfirao u utrkama na 800 i 1500 m. Nisu samo muškarci bili uspješni u Antwerpenu. Francuska tenisačica Suzanne Lenglen osvojila je zlato, izgubivši pritom samo četiri gema. Uspješni su bili i plivači, među kojima treba istaknuti Dukea Kahanamokua koji je nastupao pod američkom zastavom. Rođen je na Havajima, u kraljevskoj palači, a nevjerojatnu brzinu u slobodnom stilu postizao je specifičnim radom nogu. Igre u Antwerpenu pokazale su se uspješnim i dokazale kako je rat, unatoč brojnim žrtvama, stvar prošlosti, te da se olimpijska priča nastavlja u Parizu.

PARIZ 1924.

Francuska metropola prvi je grad koji je drugi put dobio domaćinstvo. U igri je bila i Barcelona, Rim, Los Angeles, Prag i Amsterdam, ali odluka je pala na Pariz. Igre su trajale 22 dana, a 3089 sportaša, među kojima samo 135 žena, iz 44 zemalja natjecalo se u 17 sportova. Te se godine slavila 30. obljetnica pokretanja modernih Igara, a barun Pierre de Coubertin objavio je kako se uskoro povlači s mjesta predsjednika Međunarodnog olimpijskog odbora. Iduće ga je godine na toj dužnosti naslijedio belgijski aristokrat Henri de Baillet-Latour.

Pažnju su u Parizu privukle plivačke staze, koje su prvi put odvojene. Britanski trkači Eric Liddell i Harold Abrahams nizali su uspjehe na kratkim udaljenostima i to u jakoj konkurenciji. Abrahams je na Igrama postavio britanski rekord u skoku u dalj, ali odbio je natjecati se u toj disciplini i odlučio se za utrke. Pobijedio je na 100 metara i u štafeti, a ozljeda koju je dobio iduće godine prisilila ga je na završetak karijere. William DeHart Hubbard prvi je Afroamerikanac koji je osvojio olimpijsko zlato. Na Igrama je brilirao Paavo Nurmi, postavivši neke nove rekorde, te povukao sa sobom još jednog Letećeg Finca: Villea Ritolu, koji je u Parizu osvojio četiri zlata i dva srebra. Finci su tako dominirali na srednjim i dugim prugama, dok su Britanci bili uspješni u sprinterskim. Liddell i Abrahams bili su usto jedna od glavnih inspiracija za Oscarem nagrađen film *Vatrene kočije*.

Među najpoznatijim je imenima Igra američki plivač Johnny Weissmuller. Osim po sportskim uspjesima, poznat je kao glumac koji je utjelovio lik Tarzana. Plivao je slobodnim stilom, a brz rad ruku i nogu te iznimna tehnika omogućili su da bude bolji od suparnika. U Parizu je postao prvi plivač koji je 100 metara preplivao za manje od minute, a postavio je i druge rekorde. Osvojio je pet zlata na dvjema Igrama, te broncu u vaterpolu.

Pariške su se Igre pokazale uspješnim. Njihov je najdugovječniji natjecatelj bio Hrvat Ivo Pavelić, olimpijski plivač koji je umro 2011. u New Yorku u 103. godini života. Godina 1924. važna je zato što su tada održane i prve Zimske olimpijske igre, a njihov je domaćin bio francuski Chamonix.

AMSTERDAM 1928.

Amsterdam je dugo pokušavao biti domaćin Igara, a 1928. u tome je i uspio. Na njima je prvi put zapaljen olimpijski plamen, a određen je i red po kojem se zemlje svrstavaju na otvaranju. Red je abecedni, a iznimka je Grčka, koja izlazi prva. Time joj se odaje počast kao domovini Igara, a zadnja izlazi zemlja domaćin. U Amsterdamu je sudjelovalo nešto manje natjecatelja nego u Parizu, 2883 iz 46 zemalja, ali u odnosu na Pariz udvostručen je broj žena. Uz ime tadašnjeg predsjednika MOO-a Henrika de Baillet-Latoura vežu se neke kontroverzije, npr. pokušaj zabranje natjecanja ženama, ali i Židovima. Na čelu MOO-a zadрžao se 17 godina, sve do smrti 1942.

U Amsterdamu su se u povijest upisali Paavo Nurmi, Johnny Weissmuller, Ville Ritola i drugi sportaši. Kanadski atletičar Percy Williams slavio je na 100 i 200 m. Urugvaj je pobedom nad Argentinom u nogometu obranio zlato iz Pariza, a za dvije godine postao je prvi svjetski prvak u tom sportu. Norveški princ Olav, budući kralj Olav V., postao je olimpijski pobjednik u jedrenju. Japanac Mikio Oida pobjedio je u troskoku i prvi je osvajač olimpijskog zlata za svoju zemlju. Pat O'Callaghan osvojio je naslov u bacanju kladiva za neovisnu Irsku. Zanimljivost je iz Amsterdama to što je američka tvrtka Coca-Cola postala prvi službeni pokrovitelj Igara.

Igre su trajale 15 dana i bile su uspješne, što je značilo i novo izdanje za četiri godine.

PRIČE O DOMOVINSKOM RATU

Ministarstvo hrvatskih branitelja i ove je godine raspisalo natječaj za najbolju priču o Domovinskom ratu, na koji se i ovaj put javio velik broj učenika. I ovaj, peti po redu natječaj, pokazao je zanimanje djece za tematiku vezanu uz Domovinski rat, što je još jedna potvrda ovog iznimno poticajnog projekta. Za razliku od dosadašnjih, ovogodišnji natječaj dao je priliku i učenicima srednjih škola iz Bosne i Hercegovine koje izvode nastavu prema nastavnom planu i programu na hrvatskom jeziku. U ovom broju donosimo četvrtu od pet priča koje su osvojile treću nagradu

STARALIPA

Proljeće je. Toplo je. Još je jutro. Učinilo mi se da sam čula zvuk automobila. Imam puno godina i već sam stara, pa znam da me sluš katkada zna prevariti. No, sada mogu čuti i glasove ljudi. Raspoznajem glas jedne djevojke koji već dugo nišam čula. Pomalo je drugačiji, zvuči zrelijie i ozbiljnije, ali znam da pripada njoj. Uz njezin čuju se i maleni nepoznati dječji glasići. Uistinu je došla ovamo nakon toliko vremena. Toliko je puno prošlo otkad je netko bio ovdje i provodio vrijeme u ovoj kući, u ovome dvorištu. Već sam navikla na samoduč, čak sam ju i zavojjela, a mislila sam da to nikada neću moći. Mislim da sam zaboravila kako je imati prijatelja čovjeka. Možda ovaj put ostanu nakratko i unesu život u ovu skromnu kuću. Dolaze djeca. Stala su u hladovinu ispod moje krošnje kako bi se odmorila od igre na suncu. Prvi ih put vidim, no kada sam ugledala njihove oči obuzeo me onaj osjećaj kao da sam ih negdje nekada davno već vidjela ili čak poznavala.

Počeli su se loptati i shvatila sam da su odlučili premjestiti svoju igru ovdje kraj mene, iza kuće. Malo je neobično, no lijepo ih je vidjeti. Lopta se dokotrljala do mene. Maleni dječak, smiješći se, dolazi po nju. Gleda me svojim lijepim krupnim očima kao da zna da sam živa i da mogu razumjeti sve što se događa. Odjednom

Dora Dvorski,
učenica
4. razreda
XV. gimnazije
(MIOC),
Zagreb

sam osjetila dodir meke nježne ruke na svojem deblu. Zaglio me. Prošli su me trnci. Kroz mene je počela putovati tupa bol i tuga koja je prodirala skroz do najdubljeg korijena. Kao da mi je netko izvadio bodež iz srca. Mojim deblom je potekla rijeka i nešto je u meni oživjelo. Bila sam preplavljeni zaboravljenom sjetom, žalošću, čežnjom i nostalgijom, ljubavlju koja se skriva u meni i predugo pokušava izaći van, no nema kamo. Ove osjećaje preteško je opisati riječima, no znam da ovo nije prvi put da se susrećem s njima, bili su duboko zakopani u mojoj duši te me nikada nisu uistinu napustili. Počela sam se svega prisjećati. Sada znam otkuda su mi poznate te oči. To su one iste oči kao oči mojega najboljeg prijatelja. Oči dječaka Ivana. Ivan i ja odrasli smo skupa. Razgovarali smo nekim zajedničkim jezikom koji smo samo nas dvoje razumjeli. Jako sam voljela tog dječaka. Penjao bi se po mojim granama, trčao oko mene, grlio me poput ovog djeteta. Ponašao se kao da nisam samo obična lipa, obično drvo, smatrao me jednakom sebi. Bila sam uz njega cijeli njegov život. Grijala sam njegovu obitelj i naraštaje nakon njega. Kada je malo narastao, spravljao bi čaj od mojih listova. Njegova obitelj pamti ga po mom mirisu, mirisu lipinih cvjetova. Došlo je vrijeme kada je Ivan dobio svoju obitelj. Bila je to velika obitelj s puno djece. Živjeli su veoma skromno i oskudno u siromaštvu, ali bili su zahvalni i jednostavnji ljudi, naučeni na suživot s prirodom, težak rad i odricanje.

13. listopada 1991. sve se zauvijek promijenilo.

Foto: Domagoj Vlahović

U selo su stigli neki jako zli i okrutni ljudi. Htjeli su ubiti i uništiti sve što im se našlo pred očima. Bio je to rat. Selo je bilo opkoljeno i odsječeno od ostatka zemlje. Ivanova obitelj i ostali seljani okupili su se u konobi njihove kuće kako bi se zajedno skrivali od neprijatelja. Zrakom je vladao ogroman strah. Smrt je u svom najgnusnijem obliku šetala od vrata do vrata i ledila krv u žilama. Ta golema gorka, traumatična strepnja prodirala je do kostiju, sve je bilo ispunjeno stravom i užasom. Seljani su mislili da je to kraj, oprاشtali su se jedni s drugima i već su se pomirili s ružnom i nemilosrdnom sudbinom koju im je početak rata donio. Miris lipinog čaja, domaćih životinja, kuhinje i obiteljskog doma zamijenio je miris paljivine i baruta. I dandanas u meni odjekuju bespomoćni drhtavi glasovi, plač, povici, jauci i vriskovi. Puno ljudi koji su se skrivali u kući uspjelo je pobjeći. Ivan je bio jako star i sporo je hodao. On je znao

da neće moći bježati. Ako se osloni na nekog drugog, usporit će ostale i oni se neće moći spasiti. Ivan je ostao kod svoje kuće, zapravo kod njezinih spaljenih ruševina. Sakrio se u štalu i čekao. Čekao je trenutak kada će se oslobođiti i pronaći izlaz iz tog terora u kojem se našao, a znao je da će se umrijevši spasiti. Zvuk rafala rasparao je uši svega živoga u blizini. Ubili su tog za mene vječnog dječaka Ivana. Ubijen je starac koji je volio lipu i lipin čaj. Mog prijatelja više nema. Njegovo beživotno ranjeno tijelo ostalo je ležati u izgorjeloj štali. Dogodio se nezapamćen krvavi pokolj. Sve je utuhnulo. Stare kuće više nema. Samo pustoš. I ne samo ovdje. Osjećala sam u svome korijenu da ovo tlo i ova zemlja neizmjerno pati. I ja sam u ratnom vihoru ostala bez svoje polovice i svojih grana.

Nadala sam se da će netko doći i posjeći me. Zašto sam ja, od sveg drveća, morala biti ono koje je proživjelo takve strahote? Zašto sam, od svih mjeseta, posadena baš ovdje? Vjetar koji je imao na raspolažanju prostranstva cijelog svijeta, sedam kontinenata, odlučio me donijeti na ovo mjesto, kraj ove kuće. Mogla sam niknuti u nekome londonskom parku, uz cestu nekog njemačkog grada, u botaničkom vrtu ili ispred francuske palače. Ali moje sjeme prihvatile je ova draga skromna zemlja. Tu sam se ukorijenila. Svidjelo mu se na ovome tlu, odmah je znalo da je to njegov dom. Sunce koje grije točno ovdje na taj poseban način kao nigdje drugdje, čisti svježi zrak, nebo jedinstvene plave nijanse, opojne kapi kiše, vjetar koji svaki dan nosi pozdrave s mora i najdaljeg otoka s juga, one s istočnih ravnica i sa sjevernih brežuljaka, sve ptice, životinje, cvijeće, prijateljski

ljudi dobrog srca. Oni čine ovu zemlju, moj dom. Zbog njih neću odustati. I borit ću se. Niti najpodlijija sila ne može me iščupati iz korijena. Ovdje sam rođena i odrasla, milijun uspomena zapisano je u mojim brojnim godovima i one mi daju snagu. Nitko mi to ne može oduzeti. Ljubav koju imam prema svojoj zemlji neuništiva je. Rana je duboka i zauvijek će biti tu. Ali bol će se pretvoriti u snagu. Vrijeme će isprati okus patnje. No nikada ju nećemo zaboraviti. I možda je ona tu da bi nas podsjetila tko smo mi, koliko zapravo imamo i koliko je to vrijedno. Odlučila sam da ću nastaviti živjeti zbog mojih prijatelja, obitelji, zbog svih žrtava. Netko mora ispričati priču budućim pokoljenjima. Stajat ću ovdje ponosno i uspravno. Kako se nikada ne bi zaboravilo. A kada umrem, vjetar će raspršiti moje sjeme koje će nastaviti pričati priču. Priču o ratu, gubitku, borbi, boli, o kretanju ispočetka, o čvrstim višestoljetnim korijenima, o ljudima koji su postali naši anđeli čuvari. Priču o našim herojima.

Ovo je priča o životu jedne lipe, inspirirana istinitim događajem moje obitelji i stvarnim mjestom Široka Kula. Ta lipa i danas stoji iza kuće kao vječni spomen na ratna stradanja i žrtve.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19 i 158/23) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2024./2025. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do šest kandidata/kinja, upisanih na prvu godinu sveučilišnog prijediplomskog studija na:

I. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU – FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa

Rok za podnošenje prijava je **13. svibnja 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat/kinja šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2002. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19 i 158/23)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2024.)
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti

za vojnu službu (Narodne novine, br. 42/14, 134/15, 109/16 i 97/17), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne buduje se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program u skladu s bodovima ostvarenim na ispituju državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se kandidati/kinje koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i steknu pravo upisa na sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja, krajem kolovoza 2024. bit će pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2024.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23).

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke IV. Odluke ministra obrane (KLASA: 023-03/23-03/1, URBROJ: 512-01-23-111) od 30. studenog 2023., Ministarstvo obrane raspisuje

JAVNI POZIV
ZAINTERESIRANIM KANDIDATIMA – UČENICIMA 3. RAZREDA SREDNJE
ŠKOLE ZA STUDIJ AERONAUTIKA – VOJNI PILOT
FAKULTETA PROMETNIH ZNANOSTI SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Nakon uspješno završenog sveučilišnog prijediplomskog studija Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa (šest semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti/kinje upisuju sveučilišni diplomski studij Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa (četiri semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnička izobrazba i praktična obuka za vojnog kontrolora zračnog prometa u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin" u Zemuniku Donjem.

Nakon završenog sveučilišnog prijediplomskog i diplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, stimulativni sustav profesionalnog razvoja i mogućnost sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na mrežnoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/238-0202) te u područnim odjelima i odsjecima za poslove obrane Ministarstva obrane.

Studij traje ukupno deset semestara. Nakon uspješno završenog sveučilišnog prijediplomskog studija Aeronautika – vojni pilot (šest semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti/kinje upisuju sveučilišni diplomski studij Aeronautika – vojni pilot (četiri semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnička izobrazba i letačka obuka u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin".

Kandidati/kinje – učenici 3. razreda srednje škole mogu iskazati interes za navedeni studij, uz mogućnost do djele stipendije tijekom srednjoškolskog obrazovanja ako to žele.

Rok za podnošenje prijava je **3. svibnja 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku na mrežnoj stranici <https://vojnipilot.hr> ili pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2008. godine ili ranije
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj
- učenik 3. razreda četverogodišnje srednje škole
- opći uspjeh najmanje 3,00 u prethodnoj školskoj godini
- da nije korisnik stipendije u svrhu zaposlenja kod drugog poslodavca
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19 i 158/23)
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15

i 138/15) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu (Narodne novine, br. 42/14, 134/15, 109/16 i 97/17), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij – uspješan završetak seleksijskog letenja.

Kandidati/kinje trebaju priložiti:

- popunjeno obrazac prijave
- presliku osobne iskaznice i rodnog lista
- dokument kojim se dokazuje upis u 3. razred srednje škole u školskoj godini 2023./2024.
- presliku svjedodžbe 2. razreda srednje škole
- potvrdu o prebivalištu uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate/kinje – učenike 3. razreda srednje škole na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete te posebno vrednovanje na seleksijskom letenju kandidata za vojne pilote, u trajanju od pet tjedana, tijekom srpnja i kolovoza 2024.

Kandidati/kinje – učenici 3. razreda srednje škole koji zadovolje kriterije odabirnog postupka uključujući kriterije seleksijskog letenja moći će, ako žele, s Ministarstvom obrane Republike Hrvatske potpisati ugovor o stipendiranju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom srednjoškolskog obrazovanja.

Informacije u vezi s javnim pozivom nalaze se na mrežnim stranicama Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> ili <https://www.vojnipilot.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/238-0202) te u područnim odjelima i odsjecima za poslove obrane Ministarstva obrane.

RAZGOVOR

MATEJ GABRILLORAVNATELJ MUZEJA
DOMOVINSKOG RATA U
SPLITU**TOMISLAV ŠULJ**

ARHIVIST HMDCDR-A

RAZGOVARAO
Željko StipanovićFOTO
Tomislav Brandt

STRANI DRAGOVOLJCI U DOMOVINSKOM

Muzej Domovinskog rata u Splitu za svibanj priprema izložbu o stranim dragovoljcima koji su sudjelovali u Domovinskom ratu. Cilj je upoznati širu javnost, posebno mlade, s tom temom. Stoga će se s pomoću muzealija i muzeografskih pomagala pokušati ispričati cijelovita priča o njima, njihovim motivima, ratnim putovima, ratištima na kojima su sudjelovali, njihovu doprinosu pobjedi, ostavštini i poslijeratnim sudbinama.

Prema podacima povjesničara Tomislava Šulja, djelatnika HMDCDR-a, koji zapravo jedini u Hrvatskoj raspolaze pouzdanim informacijama o ulozi stranih dragovoljaca, u redovima HV-a, HOS-a i HVO-a borilo se gotovo 800 stranih državljanina, koji su došli iz 43 zemlje, odnosno sa svih kontinenata. Od tog broja najmanje 85 ih je poginulo, a gotovo 140 je ranjeno

MIRATU

Vrlo aktivan, inovativan i inicijativan, Muzej Domovinskog rata u Splitu priprema novu izložbu, koja će govoriti o stranim dragovoljcima u Domovinskom ratu. Premda je Muzej dosad bio smješten u neadekvatnim prostorima, zahvaljujući finansijskoj pomoći Grada Splita ova bi izložba trebala početkom svibnja

biti postavljena u novoj muzejskoj galeriji te smo uvjereni kako će naići na respektabilan interes posjetitelja. Pripreme za izložbu su na vrhuncu, a mi smo iskoristili prigodu i razgovarali s ravnateljem Muzeja Domovinskog rata u Splitu Matejom Gabrilom. Svojim je stručnim znanjem i podacima razgovor upotpunio arhivist Tomislav Šulj iz Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata.

U pripremi je izložba o stranim dragovoljcima u Domovinskom ratu, koja bi se trebala održati ove godine. Otkud ideja za održavanje takve izložbe?

Muzej Domovinskog rata u Splitu dosad je svake godine organizirao izložbu pod nazivom *Heroji u ratu – hrvatski ponos u miru*, posvećenu hrvatskim braniteljima koji su ostavili poseban i dubok trag tijekom Domovinskog rata, osobama koje sa svakim pravom možemo nazivati herojima. Jedna od njih bila je posvećena Jean-Michelu Nicolieru i Thomasu Crowleyju, dvojici stranih dragovoljaca koji su postali jednim od simbola Domovinskog rata i simbola stranih dragovoljaca koji su položili svoje živote u obrani Hrvatske. Tijekom rada na toj izložbi surađivali smo s povjesničarom Tomislavom Šuljem, jednim od najvećih stručnjaka za tematiku stranih dragovoljaca, te smo uvidjeli da bi bilo dobro proširiti priču i posvetiti posebnu izložbu stranim dragovoljcima u Domovinskom ratu. Stupili smo u kontakt s nekolicinom njih te počeli prikupljati građu i stručno je obrađivati.

Kada bi se izložba trebala održati i što će posjetitelji vidjeti?

Kako stvari stoje, izložba bi se trebala održati početkom svibnja u Splitu, u našoj novoj muzejskoj galeriji, čije je uređenje financirao Grad Split, na čemu i ovom prilikom zahvaljujemo. Mogu s ponosom istaknuti da Grad Split puno ulaže u promociju istine, digniteta i vrijednosti Domovinskog rata. Prije svega, cilj je izložbe upoznati širu javnost, posebno mlade, s temom stranih dragovoljaca. Stoga ćemo s pomoću muzealija i muzeografskih pomagala pokušati ispričati cijelovitu priču o njima, njihovim motivima za sudjelovanje u obrani Hrvatske, ratnim putovima, ratištima na kojima su se borili, njihovu doprinosu pobjedi te njihovoj ostavštini i poslijeratnim sudbinama. Izložiti ćemo veći broj fotografija i videozapisa, a od eksponata moći će se vidjeti odore, oprema, različita militarija. Tiskat ćemo i popratni katalog. Planiramo u povodu otvorenja organizirati i dolazak većeg broja dragovoljaca, naravno, koliko nam naše mogućnosti i njihovo zdravlje dopuste, tako da će se tog dana posjetitelji moći s njima družiti i popričati. Mislimo da će izložba izazvati dosta pozornosti kod domaće publike, kao i kod turista koji dolaze u Split.

Kako ste dolazili do eksponata?

Muzej Domovinskog rata u Splitu najveći je dio sadašnjeg fundusa popunio uglavnom donacijama. Smatramo da je u muzeološkom smislu predmet vredniji ako postoji kontekst i poruka koju nam može prenijeti. Sve više branitelja, a i obitelji umrlih branitelja, koji nas, nažalost, svakodnevno napuštaju, donira predmete našoj ustanovi. To nam je važno iz više razloga. Prije svega, tako iskazuju povjerenje u nas i svijest o potrebi institucionalnog čuvanja tako važne muzejske građe. Na taj način ustrojstvo popunjavamo fundus i formiramo nove muzejske zbirke. Hvala dosadašnjim donatorima i potencijalnim budućim donatorima, koji s nama mogu kontaktirati u svakom trenutku te pokloniti ili posuditi svoje predmete i memorabilije kako bismo ih

RAZGOVOR

zajednički sačuvali za generacije koje dolaze. Sve o donacijama možete pronaći na službenoj internetskoj stranici Muzeja <https://mdrus.hr/donacije/>.

Jesu li se i strani dragovoljci uključili vlastitim donacijama kako bi pomogli pripremu izložbe?

Kolega Šulj bio nam je veza sa stranim dragovoljcima i mnogi su se uključili koliko su mogli u pripremu izložbe. Znatan broj stranih dragovoljaca donirao nam je vrijednu građu za ovu izložbu i za potrebe budućeg stalnog postava, a dio njih odlučio je privremeno posuditi predmete za potrebe izložbe. Ovom prilikom zahvaljujem jednima i drugima. Veseli nas nastavak rada na izložbi i druženje sa stranim dragovoljcima u Splitu prilikom njezina otvorenja.

Puno je stranih dragovoljaca sudjelovalo u Domovinskom ratu. Zna li se njihov broj i iz kojih zemalja ih je bilo najviše?

Prema podacima Tomislava Šulja, koji zapravo jedini u Hrvatskoj raspolaže pouzdanim informacijama o ulozi stranih dragovoljaca, u redovima HV-a, HOS-a i HVO-a borilo se gotovo 800 stranih državljanima, koji su došli iz 43 zemlje, odnosno sa svih kontinenata. Od tog broja najmanje 85 ih je poginulo, a gotovo 140 je ranjeno. Šulj, koji na ovom ratnom fenomenu radi gotovo 13 godina, smatra da je broj stranaca bio veći, pa tako i samih pogibija, a svakako i ranjavanja, te se,

Muzej Domovinskog rata u Splitu najveći je dio sadašnjeg fundusa popunio uglavnom donacijama. Smatramo da je u muzeološkom smislu predmet vredniji ako postoji kontekst i poruka koju nam može prenijeti. Sve više branitelja, a i obitelji umrlih branitelja, koji nas, nažalost, svakodnevno napuštaju, donira predmete našoj ustanovi

po njegovu mišljenju, za obranu hrvatskog naroda dragovoljno borilo i više od tisuću stranih državljanima. Zasad je broj od oko 800 službeno potvrđen izvorima; dokumentima, fotografijama i svjedočenjima stranih dragovoljaca, ali nema sumnje da će se taj broj u idućim godinama povećati.

Organizirate li izložbu samostalno ili u suradnji s nekim?

Izložbu organiziramo u suradnji s Hrvatskim memorialno-dokumentacijskim centrom Domovinskog rata, čiji je Tomislav Šulj dječatnik. On je iznimno poznavatelj ove teme, ali i osoba u koju strani dragovoljci imaju puno povjerenja, što je bilo ključno kako bi se dio njih odlučio donirati svoju ratnu ostavštinu našem Muzeju. Nadamo se kako će rezultat zajedničkog rada biti jedna lijepa izložba i kvalitetan popratni katalog koji će ostati kao trajni dokument.

Postoji li kakav zajednički spomenik stranim dragovoljcima? Ako ne, može li ova izložba potaknuti njegovu izgradnju?

Nažalost, ne postoji zajednički spomenik stranim dragovoljcima. Jedino spomen-obilježje koje dijelom dočarava razmjere doprinosa i žrtve stranaca u Domovinskom ratu nalazi se u Aleji hrvatskih branitelja u Karlovcu. Naravno da su strani dragovoljci, kao i svi koji cijene njihovu pomoć, iako zahvalni Karlovčanima na iskazanoj časti, no riječ je o dijelu karlovačke spomeničke baštine posvećene svim postrojbama koje su branile Hrvatsku, a pritom su podaci na tom spomeniku nepotpuni. U nekim gradovima i mjestima postoje spomen-ploče ili murali posvećeni nekom istaknutom pojedincu, poput Mosta Jean-Michela Nicoliera u Vukovaru ili murala Thomasa Crowleyja i Nicoliera u Splitu. No, ne postoji neko spomen-obilježje; spomenik, ulica ili trg, koje bi ukazalo na impo-

Brojke od 80 poginulih i 140 ranjenih od ukupno 800 stranih dragovoljaca vrijedne su spomenika, trga ili parka

njegovim informacijama, dio stranih dragovoljaca riješio je statusne probleme, uglavnom oni koji su zbog teških ranjavanja ostali sanirati rane i živjeti u Hrvatskoj. No većina onih koji su se vratili u svoje domovine nema nikakav službeni dokument, čak ni Spomenicu Domovinskog rata, kao uspomenu na razdoblje kada su branili hrvatski narod. Većina njih nije ništa takvog ni tražila, iako bi, naravno, bili sretni da posjeduju kakav dokumentiran oblik zahvalnosti hrvatske države, no bilo je i slučajeva kada su njihovi utemeljeni zahtjevi bili odbijeni zbog čuvene neučinkovitosti hrvatske birokracije. Vezano uz to pitanje, otkako je ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved stvari puno bolje funkcioniraju, to je neosporno! No danas, nakon rata, teško je bilo komu dolaziti iz dalekih zemalja da bi osobno rješavao birokratske probleme i pritom još sa sobom u tu svrhu u Zagreb dovodio svjedočke, zapovjednike postrojbi u kojima se borio. Zbog svega navedenog iznimno su zadovoljni projektima koji se bave problematikom stranih dragovoljaca, pa tako i nadolazećom izložbom.

zantno veliku žrtvu koju su u postocima ti strani državlјani prinijeli u borbi protiv srpske agresije. U zadnjih su deset godina pokrenute različite inicijative, dana su brojna obećanja, no prema svjedočenju Tomislava Šulja, zasad nema rezultata. Brojke od 80 poginulih i 140 ranjenih od ukupno 800 stranih dragovoljaca vrijedne su spomenika, trga ili parka. Pritom nam ostaje nada da će naša izložba potaknuti lokalne političke strukture da i one stvaranjem spomen-područja pridonesu čuvanju sjećanja na tako velik broj stranih državlјana poginulih za slobodu Hrvatske.

Održava li se na neki način kontakt sa stranim dragovoljcima?

Kontakt s preživjelim stranim dragovoljcima postoji. Produktivan je i u najvećoj se mjeri odvija preko povjesničara Šulja, koji s njima svakodnevno komunicira. Prema njegovim informacijama, dio stranih dragovoljaca riješio je statusne probleme, uglavnom oni koji su zbog teških ranjavanja ostali sanirati rane i živjeti u Hrvatskoj. No većina onih koji su se vratili u svoje domovine nema nikakav službeni dokument, čak ni Spomenicu Domovinskog rata, kao uspomenu na razdoblje kada su branili hrvatski narod

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 158/23 i 14/24) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), raspisuje se

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2024./2025. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do 110 kandidata/kinja upisanih na prvu godinu siveučilišnih prijediplomskih studija na:

SVEUČILIŠTU U ZAGREBU

- sveučilišni prijediplomski **studij Vojno inženjerstvo – do 70 kandidata/kinja**
- sveučilišni prijediplomski **studij Vojno vođenje i upravljanje – do 40 kandidata/kinja.**

Rok za podnošenje prijava je **13. svibnja 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat/kinja šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2002. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 158/23 i 14/24)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2024.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne bude se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program na portalu *postani-student* u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne maturi i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se svi kandidati/kinje koji su stekli pravo upisa na vojni studij u prvom upisnom roku u srpnju 2024. Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

U slučaju nepotpunjenosti upisne kvote na pojedinom studijskom programu nakon završenog srpanjskog upisnog roka, otvorena je mogućnost prijave kandidata/kinja za rujanski upisni rok, za koji će biti objavljen novi natječaj Ministarstva obrane, a sve informacije bit će dostupne i na internetskim stranicama <https://www.morh.hr>.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima javnog natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i vojnih studija (<https://vojni.unizg.hr>).

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza 2024. pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2024.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23).

Nakon završenog sveučilišnog prijediplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u nacionalnim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti na telefone referade Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" (01/3786-666), Središnjice za upravljanje osobljem (01/3784-812 i 01/3784-814) te u područnim odjelima i područnim odsjecima za poslove obrane.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 158/23 i 14/24) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), raspisuje se

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2024./2025. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno **do deset kandidata/kinja** upisanih na prvu godinu siveučilišnog integriranog prijediplomskog i diplomskog studija na:

SVEUČILIŠTU OBRANE I SIGURNOSTI "DR. FRANJO TUĐMAN"

- **siveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij Vojno pomorstvo.**

Rok za podnošenje prijava je **13. svibnja 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Illica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat/kinja šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno nавести za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2002. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osudjivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 158/23 i 14/24)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2024.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na siveučilišni studij.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne bude se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program na portalu *postani-student* u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se svi kandidati/kinje koji su stekli pravo upisa na vojni studij u prvom upisnom roku u srpnju 2024.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

U slučaju nepotpunjenoći upisne kvote na studiju Vojno pomorstvo nakon završenog srpanjskog upisnog roka, otvorena je mogućnost prijave kandidata/kinja za rujanski upisni rok, za koji će biti objavljen novi natječaj Ministarstva obrane, a sve informacije bit će dostupne i na internetskim stranicama www.morph.hr.

Upise na siveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima javnog natječaja koji raspisuje Sveučilište obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman" Zagreb, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i vojnih studija.

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu siveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza 2024. pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2024.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23). Nakon završenog siveučilišnog integriranog prijediplomskog i diplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u nacionalnim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morph.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti na telefone referade Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" (021/354-927), Središnjice za upravljanje osobljem (01/3784-812 i 01/3784-814) te u područnim odjelima i područnim odsjecima za poslove obrane.

TRENUTAK SJЕĆANJA

SPOMENIK NASTAO NA ŽRTVI BRANITELJA

U povodu 25. obljetnice 72. bojne Vojne policije, na kružnom toku ispred vojne baze Lora u Splitu otkriveno je spomen-obilježje poginulim pripadnicima te postrojbe, rad splitskog arhitekta Mirka Budimira

Nakon što je Komisija za imena ulica i trgova i za spomenike jednoglasno usvojila prijedlog, koji je potvrdilo i Gradsко vijeće, Split je dobio spomen-obilježje pripadnicima 72. bojne Vojne policije u Lori. Svečano je otkriveno 13. prosinca 2016., na 25. obljetnicu ustrojavanja te legendarne postrojbe.

Spomenik je projektirao splitski arhitekt Mirko Budimir, a postavljen je unutar kružnog toka južno od ulaza u Lori. Visok je tri metra, a na kamenu su postavljena tri monolitna stupa. Oni čine slovo H, koje simbolizira Hrvatsku, heroje i hrabrost. Spomen-obilježju prilazi se sa zapadne i istočne strane, a oko njega podignuti su kameni zidovi visine od 20 do 120 centimetara. Sjeverni dio kružnog toka zasađen je autohtonim biljem, a u spomen na 12 poginulih pripadnika postrojbe postavljeno je 12 barjaka.

Prema zapovijedi ministra obrane Gojka Šuška, 13. prosinca 1991. godine ustrojava se Bataljun Vojne policije Operativne zone Split sa sjedištem u Splitu, a 20. siječnja 1993. dobiva naziv 72. bojna Vojna policija sa satnijama u Šibeniku i Sinju i vodovima u Zadru i Rogoznici.

Tijekom Domovinskog rata poginulo je 12 pripadnika 72. bojne Vojne policije – Martina Poljak, Mladen Strenja, Toni Pavlović, Ante Reljan, Željko Kamber, Nikica Mikulić, Marinko Kuštре, Neven Mikulić, Davor Petković, Igor Perić, Leonard Vidošević i Ante Bužančić.

Spomen-obilježju prilazi se sa zapadne i istočne strane, a oko njega podignuti su kameni zidovi visine od 20 do 120 centimetara. Sjeverni dio kružnog toka zasađen je autohtonim biljem, a u spomen na 12 poginulih pripadnika postrojbe postavljeno je 12 barjaka

PRIPREMIO
Željko Stipanović

FOTO
Tomislav Brandt

Spomenik je projektirao splitski arhitekt Mirko Budimir, a postavljen je unutar kružnog toka južno od ulaza u Loru. Visok je tri metra, a na kamenu su postavljena tri monolitna stupa. Oni čine slovo H, koje simbolizira Hrvatsku, heroje i hrabrost

www.hrvatski-vojnik.hr

Pratite nas i na društvenim mrežama

[facebook](#)

[twitter](#)

[YouTube](#)

[LinkedIn](#)

[Instagram](#)

Sve što vas zanima pište nas:
hrvojnik@morn.hr

Snimio Tomislav BRANDT

